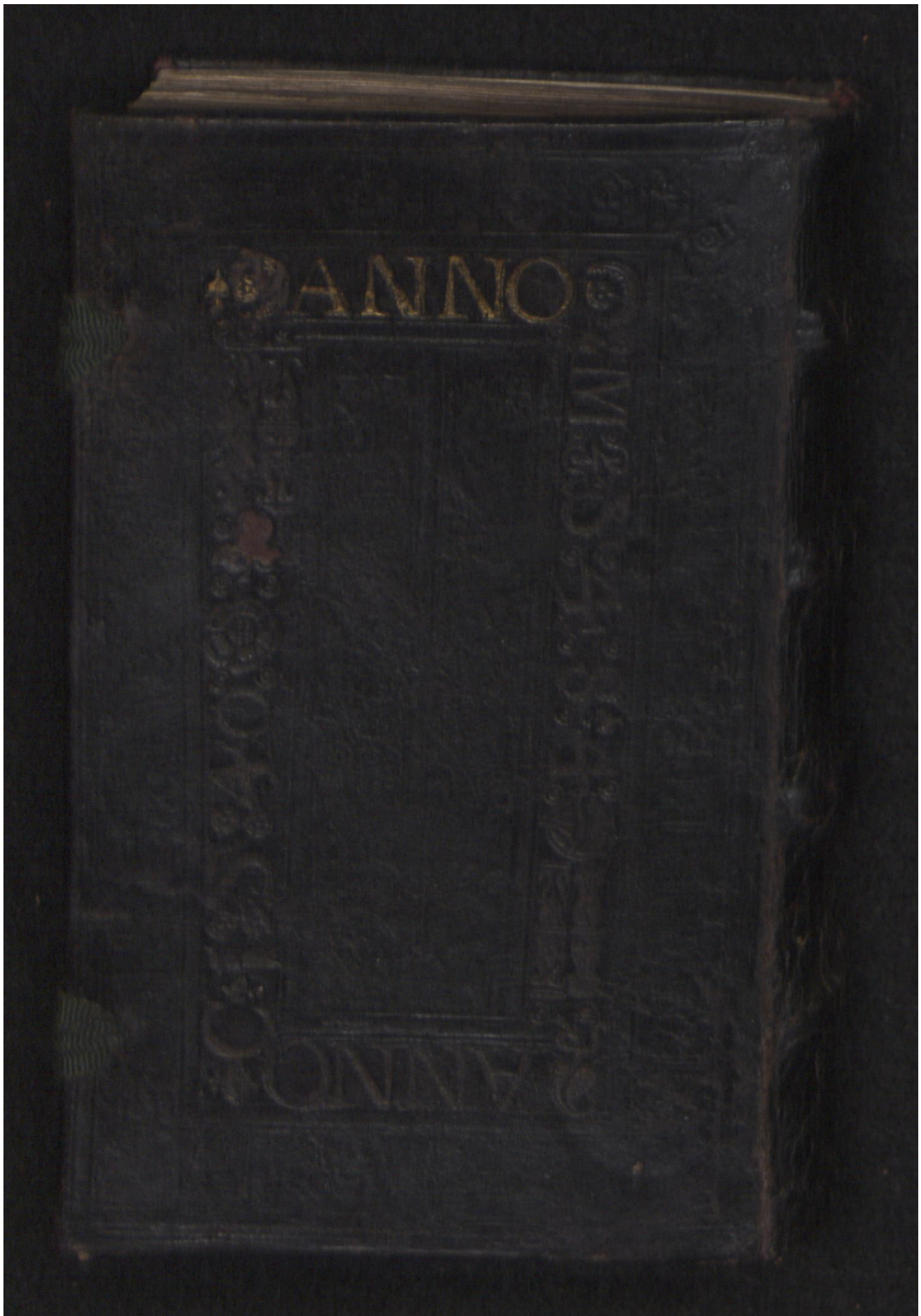

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 169 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 169 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 169 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 169 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 169 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 169 8° copy 2

a-79. N. DA BO

Ann Reg. War fer den
3. Oct. 1784. Ingent
dentis givi ad berg. Hiffi
2. Doctor Genff Bryn
Jotomi hand- som sine
car. Rarotay-af Chri. an
Hama Spec. Mund etc

ditto. Hump. Inge
tic. G. v. a. f. a. n. g. om
D. ad. 3. d. i. e. f. i. n. t. a.
Jag. 1784. H. a. t. s. o. n.
L. o. a. S. a. g. n. i. s. k. i. M. o. i. s.
B. e. r. g. s. k. e. d.

Ant. Jare. q. in huj. tractatu
lic. continet ad hunc omnia, qua
tunc. an. t. i. q. s. i. m. a. r. i. s. i. b. i. l. e. ex
cipit. non. t. i. c. t. a. r. e. i. p. i. e. n. d. a.
V. i. s. i. t. a. t. i. o. n. i. s. s. a. r. o. n. i. c. a. d. i. s. t. r. i. c. t. o. n. e.

LN 169

ex. 2

h. h. 16
B. r. o. n. I. 161

h. h. 169

4 Boger

L. A. 169 } = 3. bog
Bonnus II 181 }

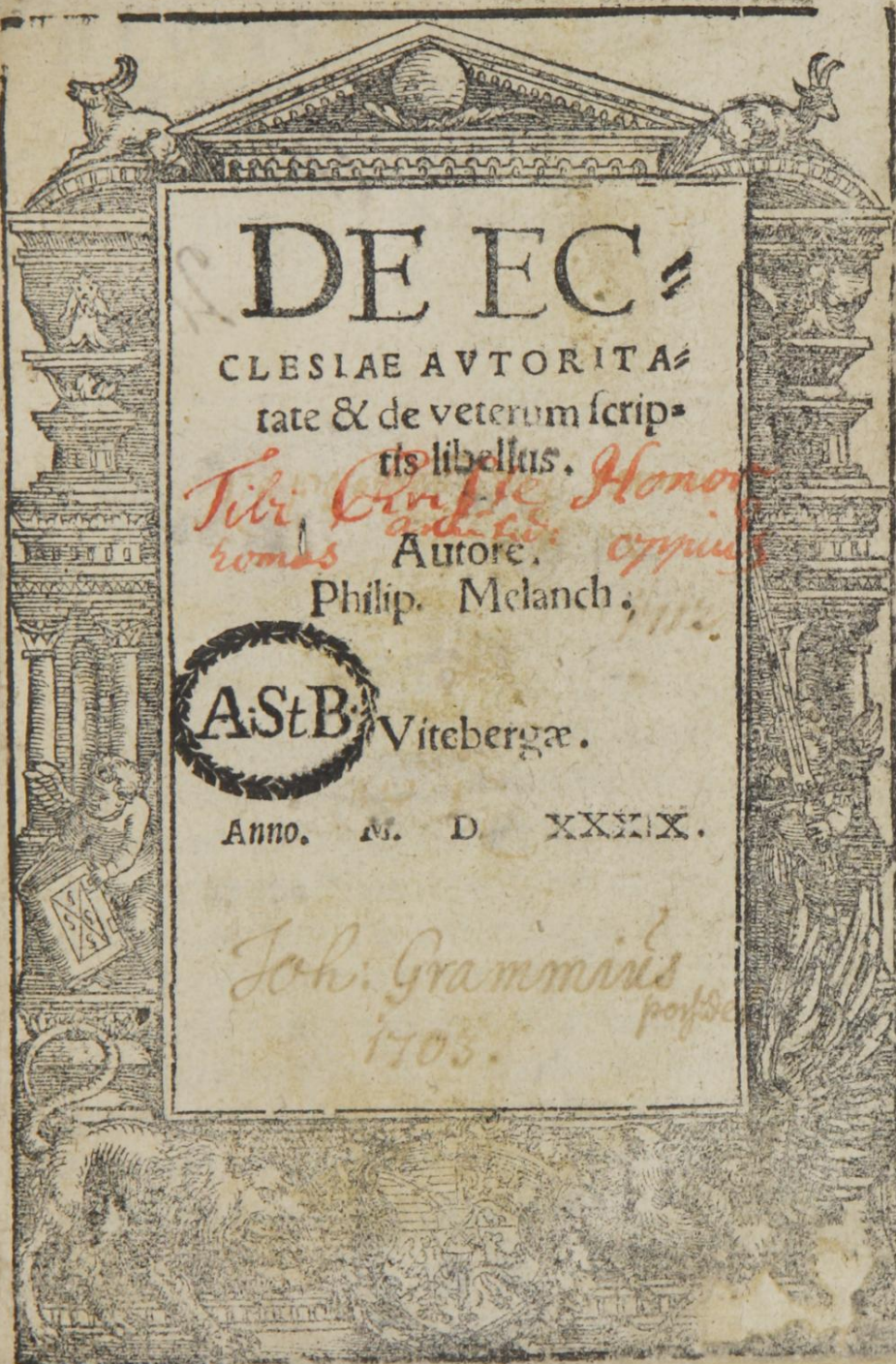
Kay Haegs 169.

Philosophia

Phil IV n 48

DE ECCLIA

AVTORITATE & DE VETERUM
SCRIPTIS LIBELLUS.

Tibi Curie Honoris

Autore. Philippus Melanch.

A. St. B. Vitebergæ.

Anno. M. D. XXXIX.

Joh. Grammaticus possidet
1703.

1056.

2.

Konig Hoegs Samling

1970

ILLVSTRIS
cipi domino
Prussæ Mar
burger
Philippus
S.

accesit ad se Harpa
tem, eumq; mactan
lis mandendum pa
cumbit miserimus
se honoris causa a
um vocatum esse,
dentibus lacerat
multa comiter loct
tandem crudelitat

ILLVSTRISSIMO PRIN
cipi domino Alberto, Duci
Prussiae Marchioni Branden
burgensi &c.
Philippus Melanthon
S. D.

STYAGES
Rex Medo
rū iratus Har
pago Princi
pi, quod non
necasset infan
tem Cyrum,
vt erat impe
ratum, postea

accerſit ad ſe Harpago filium adoleſcen
tem, eumq; maſtatum proponit in epu
lis mandendum patri Harpago. Ac
cumbit miſerrimus pater, exiſtimans
ſe honoris cauſa a Rege ad conuiu
um vocatum eſſe, & toſta nati viſcera
dentibus lacerat. Poſt epulas, cum
multa comiter locutus eſſet tyrannus,
tandem crudelitatem ſuam patefacit,

A ij iube

PRÆFATIO.

iubet proferri caput, manus & pedes
adolescentis. Cumq; agnouisset
Harpagus filij membra, interrogat
Rex, satin suauiter epulatus sit. Ibi ille,
etsi ingentem animo dolorem acceperat,
tamen in præsentia iram repressit,
ac placide respondit. Mihi vero placet,
quidquid Rex facit. Talem in Ec-
clesia tyrannidem multis seculis Pon-
tifices & eorum satellites gerunt, Po-
stulant vt sine discrimine populus om-
nia decreta, etiam aperte impia, omnes
abusus, omnia Monachorum delira-
menta comprobet, & tanquam cœ-
lestia oracula suspiciat.

Etsi autem non temere autori-
tas veterum labefactanda est, tamen
cum de voluntate Dei, deq; vero cul-
tu, necesse sit tenere certa, & firma tes-
timonia diuinitus proposita, nequas-
quam hæc barbarica seruitus in Ecce-
lesia toleranda est, quæ vetat discerni ve-
ram doctrinam ab adulterina, quæ nefa-
rios abusos confirmat. Inimica est ho-
minum

PHILI.

minum natura
mior Ecclesie,
due excubias ag-
debent, ne impi-
ant Euangelium
seu alij.

Porro quæ
Ecclesiam peruale
autoribus, quæ quæ
ab exemplis obse-
acceperunt, qualia
uorum, multiplex
rij cana domini,
rum, impurus ceteris
Hæc cum dormitan-
rat irreperint sine
rū, sine vili gratia
summa acerritate
dantur, et preterito
retinenda Ecclesia
multi instructi do-
cum videant Dei
fateantur pollui g-
am doctrinam,

minum naturæ tyrannis, sed multo inimicior Ecclesiæ, in qua omnes pij assidue excubias agere & in statione esse debent, ne impijs opinionibus obruant Euangelium, seu hi, qui præsumunt, seu alij.

Porro quam multa vicia in Ecclesiam peruaserunt sine vllis certis autoribus, quæ quidem orta primum ab exemplis obscuris, paulatim vires acceperunt, qualia sunt inuocatio Diuorum, multiplex prophanatio Mysteriorij cœnæ domini, nondinatio Missarum, impurus celibatus, & pleraq; alia. Hæc cum dormitantibus fjs, qui præserant irreperint sine decretis Synodorum, sine vlla graui autoritate, nunc tamen summa acerbitate suppliciorum defenduntur, et prætextitur crudelitati studiũ retinendæ Ecclesiasticæ autoritatis. Ac multi instructi doctrina & Eloquentia cum videant Deo bellum inferri, cum fateantur pollui gloriam Dei, deleri piã doctrinam, & dilacerari membra

A iij Chri-

P R A E F A T I O .

Christi, tamen adplaudunt tyrannis, et impudentius, quam Harpagus ille, prædicant sibi placere quidquid agunt impri principes & Pontifices, θεομάχοι, παλαμναῖοι ἢ ἀλάστορες.

Deinde hanc tantam turpitudinem artificiose excusant, fingunt prodesse, ut conferuetur autoritas & ἀξίωμα eorum, qui præsent. Tyrannides scelere & crudelitate retinentur, tantisper scilicet dum durant, non autoritas Ecclesiastica. Indignissimum est autem, præcipue doctis viris, tanquam satellites esse tyrannorum & quidem Deo bellum inferentium, ac eorum confirmare furorem, & incendere sequitiam. Quid cogitari turpius hac seruitute potest: præsertim in illis qui ad consilia Regum, qui ad Ecclesiæ gubernacula propter eruditionem euehuntur, ut sint religionis veræ monstratores & custodes, non ut iniustis dominorum cupiditatibus adulentur. Sed profecto ita est, ut in Tragediæ

PHILIP.

gœdia dicitur. I
gij imperij, pude
iungunt, eisq; &
addicunt, hi perse
dencia tuei non p

Cum aut
nomen Ecclesiæ &
aut, collegi quæ
veteribus synodi
quæ, ut spero, iur
sunt ad iudicandum,
ticipitatis valeant. U
men omnibus pris
patrie. Et quid est ill
lo augustius, in quo
nus postier Iesus Chri
bet adiunctum ceter
cum hominū inde v
Ade, Enoch, Nohe
x, Jacob, Ioseph,
Davidis, Eliaz, El
chie, Danielis, Ap
orum piorum, qu
mirada gloria in do

PHILIP. MELANTH.

gœdia dicitur. Malus est minister regni imperij, pudor. Qui tyrannis se adiungunt, eisq; & sententias & linguam addicunt, hi personam suam sine impudentia tueri non possunt.

Cum autem tantis sceleribus nomen Ecclesiæ & antiquitatis prætextatur, collegi quædam de Ecclesia & veteribus Synodis ac scriptoribus, quæ, ut spero, iuuenibus profutura sunt ad iudicandum, ubi testimonia antiquitatis valeant. Dulce Ecclesiæ nomen omnibus pijs esse debet, ut veræ patriæ. Et quid est illo venerabili concilio augustius, in quo filius Dei Dominus noster Iesus Christus præsidet, et habet adiunctum cœtum præstantissimorum hominũ inde usq; ab initio mudi. Adę, Enoch, Nohe, Sem, Abrahę, Isaac, Iacob, Ioseph, Moisi, Samuelis, Dauidis, Elię, Elissei, Esaie, Ezechie, Danielis, Apostolorum, & multorum piorum, quos Deus ornauit admiranda gloria in docendo, & in regẽdis.

A iij

PRÆFATIO.

dis imperiis & quorum doctrinæ Christi
clarum testimonium impertit.
Hunc venerabilem cœtum nos maxi-
me venerari decet, quē quidem aduer-
sarij summa contumelia adficiunt, cum
eum allegant ad stabiliendam idolatri-
am, ad confirmandos prodigiosos er-
rores, ad excusanda parricidia & infini-
tam crudelitatem.

Et si autem tenuior ac breuior
est hic libellus, quam argumenti ampli-
tudo poscebat, tamen edendum esse
dixi, sperauiq; auspicius proditurum
esse, si Celsitudini tuę dedicaretur, quia
nomen Celsitudinis tuę propter excel-
lentem virtutem, pietatem, & sapientis-
am tuam, multis bonis, & doctis
hominibus in vniuersa Germania me-
rito carissimum est. Nec vero vlla res
humana bono & sapienti Principi gra-
tior esse potest, quam si veris iudicijs
honorum celebretur, & a bonis diliga-
tur. Bene & foeliciter valeat Cels. T.
Anno M.D. XXXIX.

DE

DE

SIA ET

rit

Est enim regular
bum Dei amplex
videantur in A
currere loci amb
qui potius esse
sua sequendas, q
lorum.

Deinde affingu
anterferendam e

DE ECCLĒ

SIA ET DE AVTO-
ritate verbi Dei.

ABPE dis-
putari solet,
quantum tri-
buendum sit
Ecclesiæ sen-
tentis, decre-
tis Synodo-
rum, & scrip-
torum dictis.

Etsi enim regulam tenemus, ut ver-
bum Dei amplectamur, tamen cum
videantur in Apostolicis scriptis oc-
currere loci ambigui, disputant ali-
qui potius esse sententias Eccle-
siæ sequendas, quam scripta Apосто-
lorum.

Deinde affingunt, autoritatē Ecclesiæ
anteferendam esse verbo Dei, ac posse-

A V Ecclesiam

DE ECCLESIA.

Ecclesiam mutare tradita in verbo
Dei. Citant ad has opiniones
dictum Augustini, Evangelio non
crederem, nisi me Ecclesie Ca-
tholicæ commoueret autoritas. Itaq;
falso prætextu nominis Ecclesie Pon-
tifices decernunt & præcipiunt multa
pro libidine contra verbum Dei, con-
firmant & stabiliunt impiam doctri-
nam & impios cultus, ac plurimos
etiam nunc deterret a vera doctrina
Euangelij, quam profitemur, solum
nomen Ecclesie. Ideo necesse est de
autoritate Ecclesie recte admoneri ho-
mines.

Rursus etiam quædam pe-
tulantiore ingenia, cum fingunt ex di-
ctis scripturæ male detortis novas
opiniones, vt prorsus aspernan-
tur consensum veræ Ecclesie &
omnes Synodos sine discrimine, vt
cum Seruetus rixatur cum Ecclesia om-
nium temporum, & deprauat dicta
de

PHILIP

de Verbo, Ioan
concinniore, v
rationem. Vt
coerceatur, alic
ita dicam, opus
teres Synodi & f
ma testimonia ab
autoribus accept

Tertulianus
quit, hanc regulam
lus omnes hæreses,
cunq; primum est,
quodcunq; posteri
cat primum, quod
diderunt, sic enim
atur.

Irenæus con-
gata autoritatem sup
ratim Polycarpi, qu
anis Apostoli. Inc
rum fuisse dogmat
lisset, & vitaturu
dicta essent, tanqu

PHILIP. MELANTH.

de Verbo, Ioannis primo, & quarit
concinniozem, vt ipse putat, interpre
tationem. Vt igitur talis petulantia
coherceatur, aliquo modo septis, vt
ita dicam, opus est Ecclesiæ, sicut ve
teres Synodi & scriptores allegant pri
ma testimonia ab Apostolis & certis
autoribus accepta.

Tertulianus contra Praxeam in
quit, hanc regulam tenendã esse aduer
sus omnes hæreses, Rectum esse quod
cunq; primum est, adulterinum vero,
quodcunq; posterius. Et quidem vo
cat primum, quod Apostoli certo tra
diderunt, sic enim ipse sese interpre
tatur.

Irenæus contra Florinum alle
gat autoritatem superiorum, ac nomi
natim Polycarpi, qui fuerat auditor Io
annis Apostoli. Inquit enim execratu
rum fuisse dogmata Florini, si ea au
diisset, & vitaturum locum, in quo illa
dicta essent, tanquam pollutum.

Basilius

DE ECCLESIA.

Basilius allegat nutricem suam, cuius pietatem ait tunc in primis fuisse laudatam, & addit eam accepisse doctrinam a Gregorio Neocæsariensi, qui illo tempore eruditione & miraculis claruit, & refutauit Samosatenum, ac reliquit breuem confessionem fidei, quæ continet illustre testimonium de trinitate. Extat autem in lib. vii Ecclesiasticæ historiæ.

Origenes allegat Apostolos de baptismo infantum, Ait enim in cap. vi. ad Rom. Ecclesias accepisse traditionem ab Apostolis, vt baptizentur infantes. Hi recte allegant autoritatem Ecclesiæ Quare ordine dicam, quid sit Ecclesia, & quod audienda sit, ac probatis testimonijs vtendum, & tamen doctrina iudicanda sit ex verbo Dei, vt maneat summa autoritas verbi Dei, iuxta illud, Si quis aliud Euangelium docuerit, anathema sit.

Primum autem cum nomine
Ecclesiam

PHILIP

Ecclesiam, non in
Episcopos, & cet
plorum opinione
Hæc veræ Ecclesia
partim Idolatræ m
no Ecclesiam, cet
um, qui habent E
mentis, & sanctifi
tio, sicut Ephes. v.
In, & Ioannis x.
ream audiunt.

Etsi autem n
veram Ecclesiam
quo regnum Chri
um, & scriptum est,
cum vsq; ad consum
tamen sciendum est,
clesiam non semper p
sepe admodum exig
inde restitui citam
doctoribus, vt Noe
gusta Ecclesia, & p

Ita post diluuium
intram Melchised

PHILI. MELANTH.

Ecclesiam, non intelligo Pontifices,
Episcopos, & ceteros, qui probant
ipsorum opiniones, Nam hi sunt ho-
stes verae Ecclesiae, partim Epicurei,
partim Idolatrae manifesti, Sed vo-
co Ecclesiam, coetum vere credenti-
um, qui habent Euangelium & Sacra-
menta, & sanctificantur spiritu san-
cto, sicut Ephes. v. describitur Eccle-
sia, & Ioannis x. Oves meae vocem
meam audiunt.

Etsi autem necesse est hanc
veram Ecclesiam semper durare,
quia regnum Christi est perpetu-
um, & scriptum est, Manebo vobis-
cum usque ad consummationem seculi,
tamen sciendum est, hanc veram Ec-
clesiam non semper pariter florere, sed
saepe admodum exiguum esse, ac sub-
inde restitui diuinitus, missis veris
doctoribus, vt Noe tempore fuit an-
gusta Ecclesia, & paucorum coetus.

Ita post diluuium retinuit veram do-
ctrinam Melchisedech, qui fuit Sem,
filius

DE ECCLESIA.

Abraham filius Noe, & cum idolatria apud Chaldaeos creuisset, ac pene ubiq; extincta esset vera doctrina, Deus renouat Ecclesiam vocato Abraham. Postea familia Abrahæ, & pauci eius auditores sunt Ecclesia, cum interim Chaldaei & Aegyptij gloriarentur, se esse posteros patrum, se retinere patrum exempla & cultum, & prædicarent se esse populum Dei, cum verbum Dei non retinuissent, etiam si caeremonias retinuerant, quibus tamen affinxerant peruersas opiniones, & ad dederant idolatriam.

Tempore Achaz fuit in Israel pene extincta Ecclesia postea per Eliam & Elisæum rursus aucta est, deinde iterum collapsa est.

Ecclesia Christo nato, etc. Cum nasceretur Christus, fuit in Iuda admodum exigua Ecclesia, Maria, Ioseph, familia Zachariæ, Simeon, Anna, pastores, & pauci alij. Interea regimen Ecclesiasticum fuit penes Phariseos & Sadduceos, qui erant

PHIL

erant palam
erant Epicure
sibi præcipue

Sic & tem
gua fuit vera E
li Dominus reli
cut Sodoma &
mus, Hac verb
nos ne de Eccle
quam de mundan
cellione Episcopo
loco Pontificum
eos esse statuan
nent veram doctri
hoc coetu esse aliq
necesse est, Nam ac
tinent promissiones
bit illum augustum
pibus & Pontificu
um semen reliquu
pulo, qui vocabatur

Et Ieremiæ temp
sacerdotes aduer

PHILI. MELANTH.

erant palam impij. Saducaei etiam
erant Epicurei, & tamen arrogabant
sibi praecipue titulum populi Dei.

Sic & tempore prophetarum exi-
gua fuit vera Ecclesia, *Esaia primo, Ni Ecclesia*
si Dominus reliquisset nobis semen, *si tempore*
cut Sodoma & Gomorra facti esse- *Isaie.*
mus. Haec verba grauissime monent
nos ne de Ecclesia cogitemus, tan-
quam de mundana politia, ne eam suc-
cessione Episcoporum, aut gradu &
loco Pontificum metiamur, sed apud
eos esse statuamus Ecclesiam, qui reti *Vbi*
nent veram doctrinam Euangelij. In *apud quos*
hoc coetu esse aliquos vere credentes *fit Eccle-*
ne cesse est, Nam ad hunc coetum per- *sia.*
tinent promissiones. Ideo Esaias detra-
hit illum augustum titulum suis princi-
pibus & Potificibus & inquit exigu-
um semen reliquum esse in illo ipso po-
pulo, qui vocabatur populus Dei.

Et Ieremiae tempore, cum ei reges & *Ecclesia*
sacerdotes aduersarentur, non erat tempore
Ecclesia Ieremias.

DE ECCLESIA.

Ecclesia cœtus sacerdotum, sed illi, qui credebant concionibus Ieremiæ. Amos iij. Sic liberabitur Israel, ut si pastor duo crura leoni ex faucibus eripiat. Deniq; fuit exigua Ecclesia præ multitudine impiorum, cum omnes gentes præter populum Iuda prorsus amississent noticiam Dei.

Prædicat & scriptura futuras post Apostolos Ecclesię clades Matthæi, xxiiij. Multi pseudoprophetæ surgent, & decipient multos. Item. Cum videbitis abominationem desolationis stantem in loco sancto. Hic significat in Ecclesia, quæ sic dicitur, orituram esse idolatriam, qua obruentur vera doctrina & veri cultus, & fiet Ecclesię vastitas, id est solitudo seu extinctio. Atq; ita accidit. Postquam abusus missarum & cultus traditionum orti sunt, secutæ sunt tenebræ de veris cultibus, de fide, de invocatione in fide, de officijs vocationis. Quia cōscientia intuens in propria

PHILIP.

pria merita, non peccatorum intel uocationem & e diuini &c.

Item. fac digna, ut si fieri pot am obcti ij. Theof crio &c. Lucae xv niens filius homini Plam. lxxxviij. Na tulli omnes filios h erim quæra de ruina. Hac dicitur Ecclesiam conserva men præsertim post modum exiguum & cum esse, qui sunt sp hac vita, sicut inquit i ti sapientes, non &c.

Hac testin ut primum cogite tida, & abducatur

PHILIP. MELANTH.

pria merita, non potest remissionem peccatorum intelligere, nec veram inuocationem & expectationem auxilij diuini &c.

Item. facient signa & prodigia, vt, si fieri posset, seducantur etiam electi. ij. Thessa. ij. Veniet defectio &c. Lucae xvij. Putas, quod veniens filius hominis inueniet fidem? Psam. lxxxvij. Nunquid vane constitisti omnes filios hominum &c. Est enim querela de ventura Ecclesiae ruina. Haec dicta testantur, etiamsi Ecclesiam conseruari necesse est, tamen praesertim postremo tempore ad modum exiguam & paucorum coetum esse, qui sunt sprete & abiecti in hac vita, sicut inquit Paulus, Non multi sapientes, non, multi potentes &c.

*Ecclesia
postremi
temporis,*

Haec testimonia eo citauit, vt primum cogitetur, quid sit Ecclesia, & abducatur animus a carnalibus

B bus

DE ECCLESIA.

*Ecclesia
vera.*

bus opinionibus, quæ fingunt Ecclesiam esse politiam Pontificum, & alligant eam ad ordinariam successionem Episcoporum, sicut imperia consistunt in ordinaria successione principum, Sed Ecclesia aliter se habet. Est enim cœtus non alligatus ad ordinariam successionem, sed ad verbum Dei. Ibi renascitur Ecclesia, ubi Deus restituit doctrinam, & dat Spiritum Sanctum. Et hoc modo regi & conseruari Ecclesias, non ordinaria successione, testatur Paulus Ephes. iij Dedit dona hominibus Apostolos, Prophetas &c. Docet enim eam esse proprie Ecclesiam, in qua Christus est efficax, & cui dat veros doctores.

Ideo cum obiicitur nobis nomen & autoritas Ecclesiæ, primum consideremus an fiat mentio veræ Ecclesiæ, an vero cœtus Pontificum, & successionis illius & politiæ, nec nos sinamus a verbo Dei deterreri falso prætextu nominis Ecclesiæ.

Secundo

PHILIP.

Secunda est, quæ sit verum est, hanc est exigua, ac tamen vere veram doctrinam articulos fidei, sedem veritatis, & ecclesia habet doctrinas minus puram & habet & multa infirmitates stulti erant Ecclesia, habent ante Christi tempore esse futurum, reus etiam post dicitur adhuc imaginem necessarios esse, sed tunc, didicit regnum politiam Iudæicam les, ac perpetuos, A Postea in dicitur Apostolorum, hanc pura & perspicua erant multi infirmitates vera membra articulos fidei, tan

PHILIP. MELANTH.

Secundo. Postquam dictum est, quæ sit vera Ecclesia, iam addendum est, hanc veram Ecclesiam, quæ est exigua, ac tantum sanctorum, retinere veram doctrinam Euangelij, seu articulos fidei, sicut Paulus eam vocat sedem veritatis, Sed hæc ipsa vera Ecclesia habet doctrinam alias magis, alias minus puram & perspicuam. Habet & multa infirma membra, vt Apostoli erant Ecclesia, nec tamen intelligebant ante Christi resurrectionem, quale esset futurum regnum Christi. Petrus etiam post datum Spiritum sanctum adhuc imaginabatur cultus legis necessarios esse, sed de cælo admonitus, didicit regnum Christi, non esse politiam Iudaicam, sed cultus Spirituales, ac perpetuos, Actorum. x.

Ecclesia retinet doctrinam Euangelij.

Regnum Christi.

Postea inchoata prædicatione Apostolorum, lucebat in ipsis doctrina pura & perspicua, & tamen interea erant multi infirmi, qui tametsi essent vera membra Ecclesie, & tenerent articulos fidei, tamen aliquid addebant

B ij erroris

DE ECCLESIA.

erroris, vt qui obseruabant cultus legis, nec satis intelligebant abrogationem legis, & veros cultus, Hic error non erat leuis, & aliquam caliginem offundebat articulis fidei. Ita Christus prædicit de Ecclesia postremi temporis, futuras magnas tenebras, quæ etiam electos impediunt, quo minus puram doctrinam habituri sint.

Manet igitur aliqua vera Ecclesia, quæ retinet articulos fidei, sed interdum minus puros, & obscuratos aliquibus incommodis opinionibus, & habentibus aliquid erroris. Ac loquor ad huc de veris Ecclesiæ membris, & Sanctis, non de alijs, qui amissa luce verbi, amittunt Spiritum sanctum, & sequuntur rationis iudicium, & cum putent se admodum pia tradere, dicunt aliena & impia, Sicut nunc quoq; multi sunt præstantes doctrina, bonis moribus, specie pietatis, qui videntur sibi sanctissima dicere, cum procul absint a vera luce, hoc est, a vero

PHILIP.

vero intellectu
us nondum loc
um fit mentio d
lesia, quæ mag
ma.

Sic igitur
damentum aliud
præter id, quod p
superadificat aur
stipulas &c. Fund
articulos fidei, hoc e
na Christiana, &
fici Christi, sed a
dent alijs vtilem doc
tionem, & veros
Hæc vocatur aurum
las, id est, opiniones
aliquid erroris hab
statim condita sunt
secum traxerunt f

Vt Ambrosius e
membrum Eccles
B

19.
PHILIP. MELANTH.

a vero intellectu verbi Dei . De talibus nondum loquor, verum adhuc tantum fit mentio de veris membris Ecclesiae, quae magna ex parte sunt infirma.

— Sic igitur inquit Paulus, fundamentum aliud nemo potest ponere, praeter id, quod positum est. Sed alij superaedificat aurum, alij lignum, stipulas &c. Fundamentum intelligit articulos fidei, hoc est, summam doctrinae Christianae, & doctrinam de beneficijs Christi, sed ad hanc, inquit, addent alij vtilem doctrinam, & explanationem, & veros cultus spirituales, Haec vocat aurum, Alij addent stipulas, id est, opiniones incommodas, & aliquid erroris habentes, Sicut initio statim conditae sunt ceremoniae, quae secum traxerunt falsas opiniones.

Vt Ambrosiũ existimo esse verum membrum Ecclesiae, Is tamen inquit

B iij

de

DE ECCLESIA.

de ieiunio quadragesime, Cetera ieiunia sunt voluntatis, hoc necessitatis est. Hec opinio est stipula addita doctrinae fidei.

Basilius.

Sic Basilus addidit monasticen-
tanquam stipulas, & laudat hoc genus
vite immodicis & falsis preconijs, cum
quidem ab Episcopo suo reprehende-
retur. Quod autem non sit leue erra-
tum, instituere novos cultus, sepe mo-
net scriptura, & satis significat hec vna
sententia, Frustra colunt me mandatis
hominum. Grate peccatum est contra
primum preceptum, cultus non man-
datos a Deo instituere, aut approba-
re. Nam primum preceptum, cum
prohibet alienos Deos, etiam prohi-
bet alienos cultus.

Cyprianus.

Cyprianus vrget poenas cano-
nicas, quarum tunc erat usus, & con-
firmat opiniones, quasi sint necessariae
& propter eas remittantur peccata, in-
terdum

PHILIP

terdum inquit
inutilem esse.
commodius, qu
illi errores non
dum dense stipu
doctrinam de b
fide.

Porro sep-
dus ferunt, qu
plurimq; fuerunt ad
negligentes & in-
sententias a form
antur, in quibus ab
Vi nomen satisfac-
gulinus a vulgo
satisfactionibus p
Torquet se in hac
tanda, omne pecc-
um, vbi disputat
cum tamen sente-
de externis delictis

Sic voc-
E

PHILIP. MELANTH.

terdum inquit absolutionem sine illis
inutilem esse. Fortasse sentiebat
commodius, quam locutus est, tamen
illi errores non sunt leues, sed admo-
dum dense stipule, obscurantes puram
doctrinam de beneficijs Christi, & de
fide.

+ + Porro sepe Scriptores commo-
dius senserunt, quam loquuntur, quia
pleriq; fuerunt admodum in dicendo
negligentes, & improprij, & multas
sententias ac formulas a vulgo mutu-
antur, in quibus aliquid inest errorum,
+ Ut nomen satisfactionum sumit Au-
gustinus a vulgo, etiamsi errores de
satisfactionibus palam reprehendit.
+ Torquet se in hac sententia interpre-
tanda, omne peccatum est voluntari-
um, vbi disputat de peccato originis,
cum tamen sententia sit civile dictum,
de externis delictis traditum.

Satisfactio.

+ Sic vocant coenam Domini,
B iij oblationem

DE ECCLESIA.

† **Oblatio.** oblationem, populi more, cum non sit
 instituta oblatio, sed Christus ipse fue-
 rit sacerdos, suum offerens sacrificium,
 Ac ne fiebat quidem olim in ceremo-
 nia cœnæ, oblatio corporis & sangui-
 nis, sed ante consecrationem, offereban-
 tur panes, & aliæ res, & Sacerdos di-
 cebat se offerre preces, gratiarum actio-
 nem, et totum cultum, qui ibi fieri solet.
 Etsi igitur oblatio non vno modo in-
 tellecta fuit, tamen postea nomen
 detortum est ad oblationem corporis,
 vnde secuti sunt ingentes abusus.

Dionysius in eo libro, qui conti-
 net ceremonias Ecclesiæ, cum ritum
 synaxis diligenter describat, tamen
 prorsus nullam facit mentionem de
 oblatione corporis dominici, Nec Ca-
 non Basilij continet hanc oblationem.
 Sed postea dicam plura, de cœna Do-
 mini. Hæc tantum addidi, vt ostende-
 rem veteres interdum mutuatos esse
 sermones incommodos a populo, vt
 fieri solet, omnibus ætatibus.

Interdum

PHIL.

Interdum vincunt
 is multitudinis, q
 tabantur in super
 mana imaginatione
 cœna, nisi vnus Pap
 fuisset approbata se
 volebant decretur
 dotes abstinere
 Sic Cyprianū & m
 fuetudo, vt probare
 coniugij.

Item tota Syn
 fensu multitudinis au
 approbavit canones
 postea pepererunt no
 rores. Magna exem
 pe fallunt, sicut Ant
 multis offudit calig
 dixi de prijs, qui etiam
 men plurimi sunt
 nunc de lapsis.

† Interdum p
 & amittunt spiritus

PHILI. MELANTH.

Interdū vincuntur iudicijs et exemp-
 lis multitudinis, quæ non est pia, vt
 trahantur in superstitiones aliqua hu-
 mana imaginatione, vt in Synodo Ni-
 cena, nisi vnus Paphnutius obstitisset,
 fuisset approbata sententia illorum, qui
 volebant decretum fieri, vt sacer-
 dotes abstinerent a suis vxoribus.
 Sic Cyprianū & multos alios vicit con-
 suetudo, vt probarent prohibitionem
 coniugij.

Paphnuti
us.

Celibatus

Item tota Synodus Nicena con-
 sensu multitudinis aut temporis victa,
 approbavit canones poenitentiae, qui
 postea pepererunt non tolerandos er-
 rores. Magna exempla etiam pios se-
 pe fallunt, sicut Antonij exemplum
 multis offudit caliginem. Hactenus
 dixi de pijs, qui etiamsi sunt sancti, ta-
 men plurimi sunt infirmi. Addam
 nunc de lapsis.

Canones
Poeniten-
tie.

Antonij
exemplū.

Interdum pijs prorsus labuntur,
 & amittunt spiritum sanctum, sicut
 B v Origenem

DE ECCLESIA.

Origenem iudico prorsus fuisse lapsu-
 sum, præsertim si affirmavit illos pro-
 digiosos errores, Quod fuerint innu-
 merabiles mundi, Quod Diaboli po-
 stremo sint saluandi. Tertulianus eti-
 am impie damnat secundas nuptias,
 fortassis autem resipuerunt. Multi
 enim vere lapsi in vita & doctrina, ta-
 men resipiscunt, Et sæpissime fit, vt
 sancti vere labantur, nec iudicent iux-
 ta verbum, & spiritualem lucem, sed de-
 cipiuntur imaginatione rationis, qui ta-
 men deinde resipiscunt. Sicut Gedeon
 prorsus lapsus est, humano consilio
 instituens cultum.

Ecce.

— Ex his omnibus sequitur con-
 clusio. Etsi vera Ecclesia, quæ est exi-
 gua, retinet articulos fidei, tamen illa
 ipsa vera Ecclesia potest habere errata,
 obscurantia articulos fidei. Præterea
 multi ita labuntur, vt approbent prorsus
 impios errores, contra articulos
 fidei, etiam si fortassis aliqui resipiscunt.
 Primum igitur cum autoritas
 Ecclesiæ

PHI LI

Ecclesiæ allegatur
 An fuerit veræ Ec-
 congruens cum ver-

Deinde dic-
 ores qui extant, sæp-
 talis aliquos ne qui-
 delix esse.

Tertio adde-
 scrimen. In illo coet-
 delis, est ingens multi-
 quorum pleriq; anteo-
 toritate, specie religi-
 ctina. Quales fuer-
 da, tempore Hieremi
 sacerdotes impij, qui
 remiam allegabāt an-
 gis et promissiones N
 sacerdotibus, negabā
 rare posse, cum tam-
 rent, & dissentirent
 tempore Christi era
 delictet Zacharias &

Porro cum
 dominatur in E

PHILIPPO MELANTHO

Ecclesiae allegatur, quarendum est, An fuerit verae Ecclesiae consensus, congruens cum verbo Dei.

Deinde dicendum est, Scriptores qui extant, saepe lapsos esse, & fortassis aliquos ne quidem membra Ecclesiae esse.

Tertio addendum est aliud discrimen, In illo coetu, qui vocatur Ecclesia, est ingens multitudo impiorum, quorum plerique antecedunt ceteros auctoritate, specie religionis, opinione doctrinae, Quales fuerunt in populo Iuda, tempore Hieremiae, Pontifices & sacerdotes impij, qui & ipsi contra Hieremiam allegabant auctoritate sedis ac legis et promissiones. Non peribit Lex a sacerdotibus, negabant suum coetum errare posse, cum tamen profus errarent, & dissentirent a Hieremia. Item tempore Christi erant paucissimi pii videlicet Zacharias & Simeon.

Porro cum impia multitudo dominatur in Ecclesia, constituit nomine

IA.
fuisse lap
ait illos pro
uerint inno
d Diaboli po
rtuhantus eb
adas nuptia
unt. Mult
& doctrina, t
xpissime fit,
ec iudicent in
mlucem, sed d
erationis, qui t
t. Sicut Gede
humano contili
sequitur cor
ra, quae est ex
dei, tamen il
habere errat
dei, Prater
probenz pro
ntra articulo
qui relipiscun
tum auctori
Ecclesi

DE ECCLESIA.

- nomine Ecclesie multa falsa & impia.
 - Talis multitudo amplexa est applicatio
Missarum applicatio nem missarum pro viuis & mortuis,
 cultus votorum & Sanctorum, postea
 exemplū nocuit p̄is. Talis multitudo
 etiam in Synodo constituit, diuellenda
 esse coniugia sacerdotum. Sæpe autem
 accidit in Ecclesia, vt impij, excellentes
 ingenijs, sumant impetus constituendi
 religionem humana sapientia, qui cum
 non moueantur verbo Dei, sed ducan-
 tur rationis imaginatione, & quærant
 concinnas opiniones, gignunt impia
 dogmata, sicut Samosatenus, Arius,
 Pelagius. Alij quærant merita, aut
 quærant speciosum regimen, &
 εὐταξία^ο populi, & his^ο causis mouen-
 tur ad instituendos & cumulandos cul-
 tus, vt Monachi & Gregorius, &
 hoc tempore Pontifices, Principes, &
 multi viri docti, cupientes constitue-
 re Ecclesiam, mouentur humana sapi-
 entia, & omisso verbo Dei, volunt
 Ecclesiam iuxta suas imaginationes
 constituere, Nec vident esse horribi-
 lem

PHIL.

in impietatem,
 Dei, quære De
 cultus instituere hui
 mandato Dei, vera
 opprimere purita

Cum igitur
 Ecclesie, vt de missa
 Ecclesia non errat,
 applicauit Missas,
 inuandus.

Respondendum
 Ecclesia vniuersa, qu
 dominantium in Eccl
 re, sicut errabant Pon
 dotes Ieremie, aut C
 Et quanquam preter
 nem sunt aliqui p̄i, qu
 os fidei, tamen hi quo
 assentuntur quibusd
 it vt articulos fidei n
 int. Sicut videtur Be
 tius sensisse quam c
 tribus assensit, vt

IA.

PHIL. MELANCH.

lem impietatem, discedere a verbo Dei, quærere Deum sine verbo, & mortuorum, postea talis multitudo, diuellend

Cum igitur obiicitur autoritas Ecclesie, vt de missarum applicatione, Ecclesia non errat, Ecclesia tot seculis applicauit Missas, Igitur mos est seruandus.

apud

Respondendum est ad maiorem, Ecclesia vniuersa, que est multitudo dominantium in Ecclesia, potest errare, sicut errabant Pontifices, & sacerdotes Ieremie, aut Christi tempore. Et quanquam preter illam multitudinem sunt aliqui pi, qui retinent articulos fidei, tamen hi quoq; moti exemplis assentiuntur quibusdam erroribus. Ita fit vt articulos fidei minus puros retineant, Sicut videtur Bernhardus commo dius sensisse quam ceteri, & si multis erroribus assensit, vt abusui missarum, potestati

DE ECCLESIA.

potestati Pontificiæ, votis, cultui San-
ctorum.

Non igitur multitudinis autori-
tas alleganda est contra verbum Dei,
sed redeundum ad Regulam, Si quis
aliud Euangelium docuerit, anathema
sit. — Prima sit autoritas verbi diuini
traditi, Deinde illa est Ecclesia ex-
istimanda, quæ cum verbo illo consen-
tit, vt inquit Christus, Oves meæ vo-
cem meam audiunt, & Augustinus,
Quæstio est, Vbi sit Ecclesiæ quid er-
go facturi sumus? In verbis nostris
eam quæsituri sumus, an in verbis ca-
pitis sui domini nostri Iesu Christi?
Puto quod in illius verbis quærere de-
bemus, qui veritas est, & optime no-
uit corpus suum.

Sed hic obiicitur, si repudiatur
autoritas Ecclesiæ, conceditur deinde
nimis magna licentia petulantia inge-
niorum, nam reiectis Ecclesiæ senten-
tentijs, multi excogitabunt nouas
&

PHIL.

Impias interp-
hoc periculum c-
endum, & prof-
bercere, rursus vi-
nus requirenda si-
seruetus enim cu-
errorem samosat-
bum intelligi perfi-
In principio erat
prædicat autoritat-
tunc anteferi Ecc-
de calide disputat
ter intelligendum
verbum in comm-
mone non signifi-
apud Ioannem int-
sonam, vt si Dem-
legeret, In principi-
re non cogitaret in-
quam.

Quæro ig-
non profit oppor-
desiæ: Hic respon-
pcepit audiri

PHILI. MELANTH.

& impias interpretationes scripturæ.
 Hoc periculum cum non sit contem-
 nendum, & prosit illam licentiam co-
 hercere, rursus videndum est, quate-
 nus requirenda sit autoritas Ecclesiæ.
 Seruetus enim cum renouat impium
 errorem Samosatani, & negat ver-
 bum intelligi personam in hoc dicto,
 In principio erat verbum, magnifice
 prædicat autoritatem scripturæ, iubet
 hanc anteferri Ecclesiæ decretis, Dein
 de callide disputat sermonem simplici-
 ter intelligendum esse, Cum autem
 verbum in communi hominum ser-
 mone non significet personam, negat
 apud Ioannem intelligendam esse per-
 sonam, vt si Demosthenes hoc dictū
 legeret, In principio erat verbum, cer-
 te non cogitaret intelligi personam ali-
 quam.

Quæro igitur an aduersus tales
 non prosit opponere autoritatem Ec-
 clesiæ: Hic respondeo, sicut Euangeliū
 præcipit audiri Ecclesiam, ita semper
 dico,

DE ECCLESIA.

dico, eum coetum, penes quem fuit
 verbum Dei, & qui dicitur Ecclesia,
 audiendum esse, sicut iubemus quoq;
 audiri nostros pastores. Audiamus igitur
 docentem & admonentem Eccle-
 siam, sed non propter Ecclesie authorita-
 tem credendum est. Nam Ecclesia
 non condit articulos fidei, tantum do-
 cet ac admonet. Verum propter ver-
 bum Dei credendum est, cum videlicet
 admoniti ab Ecclesia intelligimus
 hanc sententiam vere & sine sophisti-
 ca, in verbo Dei traditam esse.

Fortassis Demosthenes non
 cogitaret de persona, si legeret, In prin-
 cipio erat Verbum. Sed auditor admo-
 nitus ab Ecclesia, quod verbum signifi-
 cet personam, scilicet filium Dei, adiuvas-
 tur iam ab Ecclesia, docente & admo-
 nente, & articulum credit non prop-
 ter Ecclesie authoritatem, sed quia videt
 hanc sententiam, habere firma testimo-
 nia, in ipsa Scriptura, videt de quadam
 persona dici, que assumpta humana na-
 tura

PHILIP

tura in mundo,
 minibus. Hanc
 lari ἀόγῳ. Col
 firma de duabu
 scit enim de na
 esse voci celesti
 esse, commisc
 Dei, sine ipsius te
 Et Math. xvij

Item vale
 testis Apostoloru
 de dogmatibus, p
 tionibus. Nam de
 firma & perpetu
 non volebant esse
 mutabiles. Nec er
 doctrina. Ideo pre
 gent vetustissimi
 tam Apostolorum

Vi de Tr
 genes, Tertulianu
 us Neocæsariens
 ps Alexandrinu

PHILIP. MELANTH.

tura in mundo, conuersata est cum ho-
 minibus. Hanc personam uidet appella-
 lari λόγος. Colligit testimonia apta &
 firma de duabus naturis in Christo. *Duo natu-
 ra in Chri-
 sto.*
 scit enim de natura Dei credendum
 esse voci cœlesti, ac summā impietatē
 esse, comminisci opiniones de natura
 Dei, sine ipsius testimonio .ij. Petri .i.
 Et Matth. xvij. Hinc audite.

Item valet prima Ecclesia, ut *Prima Ec-
 clesia.*
 testis Apostolorum. Loquor autem
 de dogmatibus, non de humanis tradi-
 tionibus. Nam dogmata volebant esse
 firma & perpetua. Ritus humanos
 non volebant esse perpetuos aut im-
 mutabiles. Nec errabant Apostoli in
 doctrina. Ideo prodest tenere, ubi alle-
 gent vetustissimi Scriptores autorita-
 tem Apostolorum.

Ut de Trinitate citant eos Ori-
 genes, Tertulianus, Irenæus, Gregori-
 us Neocæsariensis, Alexander Episco-
 pus Alexandrinus, & alij multi, qui
 C. eua

DE ECCLESIA.

cum testentur doctrinam de Trinitate ab Apostolis acceptam esse, valde confirmant pios. Itaq; talia testimonia non sunt aspernanda.

Dixi autem audiendos esse Scriptores, sicut nunc quoq; dicimus, audiendos esse Concionatores, quia aliqui manent in Ecclesia, qui retinent veritatem, alias purius, alias impurius. Sed addendum est, ut auditi iudicentur ex verbo Dei, quod semper manet Regula doctrine.

EXEMPLA.

Augusti. Augustinus de peccato originali acrius contendit quam reliqui. Docet igitur & monet, cumq; videamus eum vere & sine sophistica recitare sententiam scripture, credimus articulum non propter Augustinum, sed propter verbum Dei, & videmus idem sentire superiores, etiamsi hunc articulum non tam copiose, aut tam perspicue tractarunt. Aliud

PHI L

Petrus A
pus, contra Me
plos recipiendos
autoritatem. N
Epiphanius, ut d
uig; peruenit, tra
& monet Episc
nus, recipiendos
nos non propter
quia videmus har
tam esse in verb
testimonia veter

Idem de S
endas esse Ecclesi
de verbo Dei dis
monent nos, sed i
rum vera tradun
verbum Dei,
dus pie & utilit
nuit omnem P

PHILIP MELANTH.

Aliud.

Petrus Alexandrinus Episcopus, contra Meletium contendit lapsos recipiendos esse, & allegat veterem autoritatem. Nam hec verba recitat Epiphanius, vt doctrina, que ad nos usque peruenit, tradit. Docet igitur & monet Episcopus ille Alexandrinus, recipiendos esse lapsos. Id credimus non propter hunc Episcopum, sed quia videmus hanc sententiam traditam esse in verbo Dei, & accedunt testimonia veteris Ecclesie.

Petrus Alexandrinus Episcopus.

Idem de Synodis dico, Audiendas esse Ecclesie synodos, que cum de verbo Dei disputant, docent & monent nos, sed iudicium accedat, & cum vera tradunt, credamus propter verbum Dei, Vt Nicena Synodus pie & vtiliter docuit, & admonuit omnem posteritatem de filio

C   n   Dei,

Nicena Synodus.

A.
de Trinitate
esse, valde
testimonium

audiendos esse
quoque dicimus
atores, quia
qui retinent
alias impuri
auditi iudice
d semper man

LA.
e peccato origi
quam reliqui. D
cumque videam
istica recitare
dimus articulo
inum, sed pro
idem
hunc articulo
tam perspic
Al

DE ECCLESIA.

Dei, Sed articulum credimus non propter Synodum, sed quia videmus sic traditum esse in verbo Dei.

Canones poenitentiae. Cætera, quæ sunt extra Scripturas, non sic amplectenda sunt, vt Synodus Nicena condidit Canones poenitentiae, qui sunt traditiones humanae extra Scripturam, & fuerunt semina multarum superstitiosarum opinionum.

Aenigma Samsonis. Samsonis conuiuæ non poterant interpretari ænigma in conuiuio propositum, nisi interrogata eius coniuge. Quare Samson inquit, Nisi arassetis vitula mea, non inuenissetis meam quæstionem. Sic circumspicendum est, vbi sit cœtus, qui habet verbum Dei, & videndum, qui cætus Patrum ac Synodorum sit purior, hoc est, minus habens opinionum extra verbum Dei. Hæc Ecclesia docet, monet, testatur. Sed videndum est,

an ea

PHILIP.

in ea quæ prop
monia verbi I

Ac profecti
Patres bene meri
te, qui acrimis
pugnauerunt, &
mua, Id benefici
endum. Huc p
dicam, Euangeli
me Ecclesie mouet
sentit Augustinus,
delix autoritatem
aut Ecclesiam poss
in verbo Dei tradit
sam esse doctricem
rederemus Euang
doceret nos, & tes
stinam ab Aposte

Valet etia
seranda noua de
curum in Ecclesia
nhæi noua delir
cur. Nam dogr

PHILIP. MELANTH.

an ea quæ proponit, habeant firma te-
stimonia verbi Dei.

Ac profecto pios fateri decet,
Patres bene meritos esse de posterita-
te, qui acerrimis contentionibus pro-
pugnauerunt, & retinuerunt pia dog-
mata, Id beneficium non est leue du-
cendum. Huc pertinet. Augustini
dictum, Euangelio non crederem, nisi
me Ecclesiæ moueret autoritas. Non
sentit Augustinus, maiorem esse Ec-
clesiæ autoritatem, quam verbi diuini,
aut Ecclesiam posse abolere articulos
in verbo Dei traditos, sed sentit Ecclē-
siam esse doctricem, & testem. Non
crederemus Euangelio, nisi Ecclesia
doceret nos, & testaretur, hanc do-
ctrinam ab Apostolis traditam esse.

Aug.
dictum.

Valet etiam hoc dictum ad re-
futanda noua dogmata, quæ nun-
quam in Ecclesia extiterunt, Sicut Ma-
nichæi noua deliramenta excogitave-
runt. Nam dogmata necessaria pietati,

Noua dog-
mata.

C in neces

36.

DE ECCLESIA.

necessaria pietati, necesse est initio ex-
titisse in prædicatione Apostolorum.
Ergo noua & prorsus ignota Ecclesiæ
Apostolicæ sūt reñciēda. Sed de dicto
Augustini alias disputatum est copio-
sius, Certe non concedit Ecclesiæ au-
toritatem statuendi contra verbum
Dei, aut abolendi articulos in verbo
Dei traditos, aut condendi nouos ar-
ticulos fidei.

Catalogus.

Aliquot Synodorum, & Patrum
exempla colligam, vt appareat in illis
contineri dissimiles materias, ne sine
discrimine omnia omnium dicta, aut
omnes Veterum ritus pro necessarijs
recipiantur. Sicut inepti quidam ita
admirantur antiquitatem, vt omnes
veteres ritus humanos, velint restitui,
Perinde ac si nunc velint spartani om-
nes veteres ritus suæ Reipublice re-
stituire, cum ritus ab hominibus ex-
cogitati partim sint vitiosi, partim, eti-
amsi sunt probabiles, tamen non om-
nibus

PHILIP
ibus tempor
Synod
tat, ne Sacerdo
uia secundarum
deantur approb
stitutiones mu
sunt. Quare d
ner amere om
applaudendum.
Anno
Synodus a Confi
in qua præfuit A
pus Eustathius.
Ista controver
tate sunt, & recē
res Samolateni &
rorū, qui lapsos n
esse, ac negaban
sionem peccat
Postea poli
sunt, de gubert
Alexādrinus E
suis orientis, & I
tionum vicina
ordinentur a

PHILIP. MELANTH.

nibus temporibus congruant.

Synodus Neocæsariensis ve-
rat, ne Sacerdotes accedant ad conui-
uia secundarum nuptiarum, ne eas vi-
deantur approbare. Tales ridiculae con-
stitutiones multae bonis admixtae
sunt. Quare delectus habendus est,
nec temere omnibus dictis veterum
applaudendum.

Synodus
Neocæsariensis.

Anno domini 324. Nicena
Synodus a Constantino conuocata est,
in qua praefuit Antiochenus Episco-
pus Eustathius. In hac Synodo graui-
ssimae controuersiae dogmatum dñudi-
catae sunt, & recte damnati sunt erro-
res Samosatani & Arii, Item Catha-
rorum, qui lapsos negabant recipiendos
esse, ac negabant eos consequi remi-
ssionem peccatorum.

Nicena
Synodus.

καθαρῶν
postea, No-
uatiani de

Postea politica quaedam ordinata
sunt, de gubernatione Ecclesiarum, vt
Alexandrinus Episcopus praeset Eccle-
sijs orientis, & Romanus Ecclesijs na-
tionum vicinarum. Item vt Episcopi
ordinentur a vicinis Episcopis. Haec
C iij politica

DE ECCLESIA.

politica etsi sunt utilia, tamen non volebant haberi pro articulis fidei.

Canones
pœnitentia =
tie.

Tertio, Addiderunt quædam ceremonialia, videlicet Canones Pœnitentiæ, vt vocabant, qui initio, minus duri erant, & fortasse minus habuerunt superstitionum. Sed postea creuit onus ipsum, & creuit superstitio, & est obscurata gratuita condonatio. Quare in hac re Patres non satis cauti fuerunt, Cumq; euentus postea ostendit talibus exemplis superstitiones crescere, non ita miremur in hac re Synodum, vt velimus illos Canones aut approbare aut restituere. Nec propterea dissentimus a veteri Ecclesia, retinemus articulos Synodi de dogmatibus quæ proprie ad Ecclesiam pertinent. Ceteræ quæ sunt extra vel contra verbum Dei, non pertinent ad Ecclesiam.

Constantinopolitana =

Anno domini 383. Constantinopolitana Synodus a Theodosio conuocata

PHIL.

conuocata est, in
quis Constanti
uerbia grauis dis
in. 20. quod sit p
re & filio, & sit
sunt Eunomi
num fenserant.
quædam ordina
nis diocelibus ali

Anno 4
dus conuocata est,
in qua præfuit Cy
Hæc synodus re
niam, qui negabat
esse verbum humi
tali vniõne, sed
bum, & in habita
ra, velut hospitem
esset efficax.

Hæc fuit
nouersia, Nam
substantialiter v
Nec verum e

SIA.

PHILI. MELANTH.

amen non vo
clis fidei.

derunt quadam
et Canones Po
nt, qui initio mi
talle minus habo
n. Sed postea cre
ruit superstitio
ita condonatio
s non satis cau
tus postea osten
perstitutiones cre
r in hac re Syno
Canones aut
Nec propi
Ecclesia, retin
de dogmatibu
tam pertinent
ra vel contri
nent ad Eccle

conuocata est, in qua praefuit Episcopus Constantinopolitanus, contrauersa grauis dijudicata est, de Spiritu sancto, quod sit persona procedens a Patre & filio, & sit Deus, & recte damnati sunt Eunomius & alij, qui contrarium senserant. Sunt & politica quaedam ordinata, ne Episcopi in alienis diocesibus aliquid administrarent.

na synodus
damnauit
Eunomiu.

Anno 433. Ephesina Synodus conuocata est, a iuniore Theodosio in qua praefuit Cyrillus Alexandrinus. Haec synodus recte damnauit Nestorium, qui negabat in Christo unitum esse verbum humanae naturae, substantiali vnione, sed tantum adesse verbum, & in habitare in humana natura, velut hospitem in domicilio, vt ibi esset efficax.

Ephesina
synodus da
nauit Nestorium.

Haec fuit magni momenti controuersia. Nam in Christo vere & substantialiter unitae sunt duae naturae, Nec verum est humanam naturam

C v sola

383. Constantina
a Theodosio
conuocata

DE ECCLESIA.

solam esse Christum, ac domicilium esse verbi assistentis. Inde vrserunt pij has formas loquendi de vnitate Personæ, Deum esse natum, passum &c. Et si autem Nestorius negabat se cum Samosateno sentire, tamen suspicor eum re ipsa idem sensisse, sed in speciem aliter proposuisse vetus delirium inuolucris tectum.

Chalcedonensis Synodus dicitur Encaenon.

Anno 452. Chalcedonensis Synodus conuocata est a Martiano imperatore, in qua recte damnatus est Eutyches, qui negauit etiam duas naturas in Christo, ac contendit ipsam verbi naturam diuinitus missam, editam esse per virginem, nec duas esse naturas vnitas, Videtur & hic renouasse delirium Samosateni, sed alio inuolucro propositum. Hoc iudicium Synodi laudandum est.

Cæterum creuerant iam in Ecclesia

PHILIP.
Ecclesia humana
quas addidit hæc
stitutiones, non
de ceremonijs &
tam, & tamen ad
ores hæ constitu
postea nata.
mum facta est co
hibet nuptias Mo
qua vota fecerun
les contrahentes co
addit mitigationem
cedi iudicio Episc

Verum m
tunc constituta su
tenerent administ
rum Ecclesiasticar
haberent Oeconomi
ministeria tener
sine ministerio c
singulis prouid
nis conueniant
de presentibus
ips.

IA.

PHILIP. MELANTH.

Ecclesia humanae traditiones. Ideo aliqua
quas addidit haec Synodus viciosas con-
stitutiones, non de dogmatibus sed
de ceremonijs & cultibus extra scriptu-
ram, & tamen adhuc sunt verecundis
ores haec constitutiones, quam aliae
postea natae. In hac synodo pri-
mum facta est constitutio, quae pro-
hibet nuptias Monachis et virginibus,
quae vota fecerunt, & excōmunicat ta-
les contrahentes connubia, quanquam
addit mitigationem, posse & hoc con-
cedi iudicio Episcopi.

Prohibi-
tio nuptia-
rum quan-
do primū
facta est.

Verum multa politica vtiliter
tunc constituta sunt, ne Episcopi ipsi
tenerent administrationem faculta-
tum Ecclesiasticarum, sed vt Ecclesiae
haberent Oeconomos, Ne quis plura
ministeria teneret. Item ne quis
sine ministerio ordinaretur, Item vt in
singulis prouincijs Episcopi quotan-
nis conueniant, & synodos habeant
de praesentibus Ecclesiae controuersis.

Hac

domicilium
e vserunt p
nitate Perlo
assum & c. Et
bat se cum S
suspicio eum
in speciem al
clerum inuol

Chalcedonen
est a Martiano
de damnatus
auit etiam du
c contendit
vinitus missa
em, nec du
Videtur & h
amofateni, h
tum. H
audandum e

uerant iam
Ecclesi

DE ECCLESIA.

Hæc vtilia decreta synodo-
rum aduersarij dissimulant, ac interim
alia leuiora proferunt, vt videantur
nobis opponere veteris Ecclesiæ auto-
ritatem.

Synodus
Antiochena
damnauit Sa-
mosateni
impietatē.

Fuerunt interim & aliæ synodi,
seu prouinciales, seu frequentiores, in
quibus conuenerunt vicinarum pro-
uinciarum Episcopi. Talis fuit syno-
dus Antiochena ante Nicenam, con-
uocata aduersus Samosatenum, Quæ
pie & recte damnauit Samosateni im-
pietatem. Talis item fuit synodus
Gangrensis in Galatia vetus & pura,
habet optima decreta contra superstiti-
ones de coniugio, de cibis, de mona-
chatu. Et apparet hanc synodum

Montana = conuenisse propter Montanum, Mar-
nus Mar- tionem, & similes, qui illas superstitio-
nes valde auxerunt.

Anchira-
na syno-
dus.

Secutæ sunt aliæ posteriores, vt
Anchirana, quæ habet hanc constitu-
tionem memorabilem, si diaconi in or-
dinatione

PHILI.

inatione non
os cœlibes, reti-
nis, etiam si post
si promiserint, &
tint vxores, remo-
tio. Habet & alio
penitentia peric-
los.

Laodicea
natanos, sed errat
bicos, iubet eos pri-
mittantur ad com-
bet etiam baptis-
manas quadragesi-
ca sunt honesta, vt
tas cum hæreticis.
longo interuallo
nam.

Sub Hone-
Toletana prima sy-
multa capita vtili-
pie recenset artic-
ularis Christi.

PHILI. MELANCH.

dinatione non promiserint se victuros coelibes, retinendi sunt in ministris, etiamsi postea ducunt vxores, sed si promiserint, & postea tamen duxerint vxores, remouendi sunt a ministerio. Habet & alios Canones de annis poenitentiae periculosos & superstitiosos.

Laodicensis recte damnat Novatianos, sed errat taxans digamos etiam laicos, iubet eos prius puniri, quam admittantur ad communionem, prohibet etiam baptismum post duas septimanas quadragesimae. Caetera politica sunt honesta, ut cum prohibet nuptias cum haereticis. Haec synodus non longo intervallo secuta est Nicenam.

Laodice-
na synodus
damnauit
Novatianum.

Sub Honorio imperatore fuit Toletana prima synodus, quae continet multa capita utilia de doctrina. Nam pie recenset articulos de diuinitate & naturis Christi, & alios quosdam. Postea

74.

DE ECCLESIA.

Postea quædam attexit politica, & cetera
remonis de chrismate, & de votis.
Hæc Synodus prohibet Diaconos
euehi ad munus presbyteri, si non ab
stineant a legitimis vxoribus. Item ex
communicat parentes, qui filias votis
obligatas, si nubant, parentum affe-
ctu complectantur. Item ipsas nuptas
non admittit ad communionem, nisi
discedentes a maritis.

*Carthag.
Synodus
prohibuit
sacerdoti
coniugi-
um.*

Carthaginensis quinta, anno
438. habita, prohibet Episcopis, pres-
byteris & diaconis consuetudinem le-
gitimarum coniugum, Ita paulatim cu-
mulata est prohibitio, Antea diaconis
concessa erat consuetudo cum vxoris
bus, vt testatur Anchirana Synodus.
Postea secuta est prohibitio, Et hæc con-
stitutiones de coelibatu, subinde in om-
nibus Synodis repetuntur, & addun-
tur acerbiores pœnæ, sicut quædam
Toletana Synodus constituit, vt fas-
cultates mulierum vendantur, si rede-
ant

*Toletana
Synodus.*

PHIL.

at ad viros.
Porro h
Synodus cont
abilem constitu
& aris Sanctoru
rum corpora co
& sacella iubet
ri, aut il metuat
eos in concioni
hortari, ne ad
Apparet aliquos
tionem in cultu S
prohibere.

Synodus
ni 457. egit de
piscoporum.
lex postulauit, vt
uocatio, vbicunq
nura provocasset
commisit falsum
tum decretum.
eam sententiam
Nicena Synod
Constantinopoli pe

PHILI. MELANTH.

ant ad viros.

Porro hæc Carthaginensis Synodus continet & aliam memorabilem constitutionem, de sacellis, & aris Sanctorum, vbi non sunt eorum corpora condita. Has aras & sacella iubet Episcopus demoliri, aut si metuant tumultus, iubet eos in concionibus populum dehortari, ne ad illa loca accedant. Apparet aliquos crescentem superstitionem in cultu Sanctorum voluisse prohibere.

Sacella & ara Sanctorum.

Synodus Carthaginensis anni 457. egit de prouocatione Episcoporum. Romanus Pontifex postulauit, vt concederetur prouocatio, vbi cunq; aliquis ad Romanum prouocasset. Idq; vt obtineret, commisit falsum, eitauit commentitium decretum, quod affirmabat in eam sententiam editum esse in Nicena Synodo, Postea ex Constantinopoli petitis exemplis deprehensa

Prouocatum Episcoporum

46.

DE ECCLESIA.

prehensa est vanitas, & repudiata
petitio Romani Pontificis. Huic syno-
do interfuit Augustinus. Talibus arti-
ficijs Romani Pontifices, viam sibi ad
primatum struxerunt. Hoc exem-
plum monet, ne ita miremur antiquita-
tem, vt eam omnibus vicijs libere-
mus.

*Precatio
& oblatio
pro mor-
tuis.*

Cartaginensis quarta, decretum con-
tinet de precatione & oblatione pro
mortuis his verbis, Pœnitentes, qui dili-
gēter seruauerunt Canones pœnitentiæ,
si casu moriantur ante communio-
nem, commendetur eorum memoria
precationibus & oblationibus. Illa æ-
tas nondum habebat priuatas missas,
sed tamen paulatim superstitio creue-
rat. Hic Canon non recipit mortuos
nisi diligenter seruatis ritibus pœniten-
tiæ. Item addit morem de oblatio-
nibus.

*Mileuita-
na synod.*

Tractauit causam grauissi-
mam synodus Mileuitana, cui interfuit
Augustinus

PHILI.

Augustinus, &
doctrinam de
gratia & de iust
politica quædam
memorabilia, v
ad transmarinos
cretum nunc ne
Pontifex recipere
perire peti Iud
illis temporibus
ellet durum, De d
ne persona innoc
matrimonium, et a
vt Imperator lege
erat. Id quoq;
Roma Fabiola co
nubium, vt appare

Ea Synode
perfectionem de vo
virgines ante vig
tanum contra vi
Quamquam igitur
litter pronuncia
accunt aliqua f

ASIA.

PHILI. MELANTH.

& repud
ificis. Huic
nus. Talibus
ices viam sibi
ant. Hoc ex
mitremur antiq
ibus vicijis libe

arta, decretum
& oblatione
cenitentes, qui
ones poenitent
ante commun
eorum memo
tionibus. Illa
priuatas mil
perstatio cre
ecipit mortu
tibus poenite
m de oblati

tam grauit
na, cui inter
August

Augustinus, & recte defendit piam doctrinam de peccato originali, de gratia & de iustificatione. Habet & politica quaedam, in quibus haec sunt memorabilia, Vetat prouocationem ad transmarinos Episcopos. Hoc decretum nunc ne Romanus quidem Pontifex reciperet, Vetat item ab Imperatore peti Iudices non Episcopos. Id illis temporibus congruebat, nunc esset durum, De diuortio etiam sanxit, ne persona innocens rursus contrahat matrimonium, et addit petendum esse, vt Imperator legem in eam sententiam ferat. Id quoq; durius est. Nam Romae Fabiola contraxit aliud conubium, vt apparet ex Hieronymo.

Ea Synodus confirmat & superstitionem de votis, concedit velari virgines ante vigesimum quintum annum contra veteres Canones. Quauquam igitur de doctrina tolerabiliter pronunciauit, tamen postea accedunt aliquae stipulae & superstiosae

D

48

DE ECCLESIA.

tiosæ constitutiones. Quare non omnia Synodorum decreta sine do- lectu probanda sunt, & tamen fatendum est pias Synodos bene meritas esse, quia aliquos doctrinæ Christianæ articulos conseruauerunt, & de his prodest tenere Synodorum & anti- quitatis testi- monium.

DE ECCL
SIASTICIS SRI
toribus vetu-
stis.

HI

PHILIP.

estimonio, De T
in Christo, De Ba
via cæca Domini
ritrorum, De cor
De. vbi indifferen
tentia lapsorum. D
bus citantur memo
postolorum, quæ
tur.

Ceterum
materiis fuerunt
est humanum,
effundunt absur
s, quas adronit
correcturi, S

ST A.

PHILIP. MELANTH.

Quare no
lecreta sine d
nt, & tam
Synodos b
aliquos doct
conseruaueru
odeft tenere
m & anti
testi
um.

I quoq; bene
meriti sunt, prę
sertim quate
nus sunt testes
veteris & pri
mę Ecclesię
Apostolorum.

Confirmant
enim nos suo

testimonio, De Trinitate, De naturis
in Christo, De Baptismo infantū, De
vfu cœnæ Domini, De ordinatione mi
nistrorum, De coniugio ministrorum,
De vfu indifferentium, De poeni
tentia lapsorum. De his articulis omni
bus citantur memorabilia exempla A
postolorum, quę nobis patrocinan
tur.

DCLI

SCRI
retu

Ceterum Scriptores alij in alijs
materijs, fuerunt diligentiores, &, vt
est humanum, sepe inconsiderate
effundunt absurdas & falsas sententi
as, quas admoniti, haud dubie fuerant
correcturi. Sepe cum non male
sentirent

DE ECCLESIA.

entirent, tamen non satis perspicue dicere potuerunt, quod volebant. Sæpe propter temporum consuetudinem præsentis traditiones durius defenderunt, Aliquas etiam falsas opiniones interdum habuerunt. Quare non sunt sine delectu, omnia Patrum scripta probanda, & sæpe ipsi inter sese pugnant, nec rarum est dissentire aliquem a seipso. Quare iudicium esse debet penes Apostolicam scripturam. Sed subijcio exempla.

DE ORIGENE.

Origenes. Origenes citans Apostolorum & veterum Ecclesiarum exempla & sententias, est testis utilis posteritati de aliquot articulis, De Trinitate, De duabus naturis in Christo, De baptismo infantum, De peccato originali, De usu coenæ Domini & de alijs quibusdam.

Errores Origenis. Cæterum miscuit suis scriptis multas falsas & absurdas sententias, quarum aliquas etiam ipsius ætas improbavit,

PHILIP.

probavit. Fingit esse plures mun-
dam & damnato-
ris esse. Hæc ipsu
hendit.

In Rom. tu
sationem, Fide iustu
ibus, intelligit eam
solum iusti, id
complectente omne
berat, dicit idem po
vritatibus. Miseri
solice perfecta, a
ris virtutes. Hoc ni
quam homines prop
ter virtutes suas hat
peccatorum, & iuste
attendat, quid agat
et fidem, quid sibi
Non ex operibus,
confusas & perple

Interdum en
torabile, dicitur

ESIA.

PHILIP. MELANTH.

probauit. Fingit ante hunc mundum
fuisse plures mundos, Fingit diabolos
& damnatorum poenas cessaturas
esse. Hæc ipsius ætas etiam reprehendit.

In Rom. tractans hanc propositionem, Fide iustificamur, non ex operibus, intelligit eam κατὰ συνειδήσιν, Fide sumus iusti, id est, perfecta fide complectente omnes virtutes, Idq; declarat, dicit idem posse dici de ceteris virtutibus. Misericordia sumus iusti, scilicet perfecta, complectente ceteras virtutes. Hoc nihil aliud est dicere, quam homines propter opera & pro Christo, Deo virtutes suas habere remissionem peccatorum, & iustos esse, Cumq; non attendat, quid agat Paulus, quid vocet fidem, quid sibi velit illa exclusiua, Non ex operibus, addit enarrationes confusas & perplexas, nec sibi constat.

Interdum enim effundit aliquod
tolerabile, dictum, sed id postea mox
D in cor

DE ECCLESIA.

corrumpit, quale illud est. Rom. iij. Initium iustificationis a Deo est, fides, quæ credit in iustificantem & hæc fides, cum iustificata fuerit, tanquam radix imbre suscepto hæret in animæ solo, vt cum per legem Dei ex coli ceperit, surgant in eo rami, qui fructus operum ferant, Non ergo ex operibus radix iusticiæ, sed ex radice iusticiæ fructus operum crescit, illa scilicet radice iusticiæ qua Deus acceptam fert iusticiam sine operibus.

In iij. Capite, Vbi est gloria tua? Videtur iam propior esse Pauline sententiæ, admittit exclusiuam, homines sola fide iustificari, & allegat Latronem in cruce, & mulierem apud Lucam, fides tua saluam te fecit. Sed postea declarans illa videtur hoc velle, hominem initio consequi remissionem peccatorum sola fide, Postea iustum esse ceteris virtutibus, sicut ipse postea inquit, Fides reputatur ad iusticiam ei, qui conuertitur, sed postea iusticia reputatur

PHILIP.

reputatur ad iusticiam
et perplexi
ampli largitur ho
consequi remissio
imaginatur con
elle, sati. hære le
pax ceteris virtu
& a reliquis scri
illud, Non iustific
no omnis viuem
mus, quod peccat
&c.

In capite
Sanctos reprehen
nam, cum sibi
vt apud Daniele
nibus nostris, sed
exaudies nos, Tal
pit, & docet fiduc
vel desperationem
quit, sine lege tra
Dei, id est, sine le
renouet leges Eu
ad extra quid fa
quit, lex erat a

ASIA.

PHILIP. MELANTH.

est. Rom. i reputatur ad iusticiam. Porro mira va
 Deo est, fid rietas & perplexitas est enarrationis, eti
 icantem & b am si largitur hominem initio sola fide
 ata fuerit, t consequi remissionem, tamen, si postea
 scep to haere imaginatur conuersos, sine peccato
 er legem Dei esse, sati tacere legi, & iustos esse pro
 neo rami, qui pter ceteras virtutes, dissentit a Paulo
 Non ergo ex & a reliquis scripturis diuinis, iuxta
 sed ex radice illud, Non iustificabitur in conspectu
 cret, illa scil tuo omnis viuens. Item, Si dixerim
 Deus accepti mus, quod peccatum non habeamus
 veribus. &c.

ite, Vbi est glo
 n propior esse
 nitit exclusiu
 stificari, & al
 & mulierem
 aluam te fecit.
 la videtur hoc
 onsequi remission
 ide, Postea iust
 bus, sicut ipse po
 utatur ad iustici
 sed postea iust
 repa

In capite septimo clare dicit,
 Sanctos representare alienam perso
 nam, cum sibi tribuunt peccatum,
 vt apud Danielelem, Non in iustificatio
 nibus nostris, sed in misericordia tua
 exaudies nos. Tales sententias corrup
 pit, & docet fiduciam proprie iusticie
 vel desperationem. Capite tertio in
 quit, sine lege manifestata est iusticia
 Dei, id est, sine lege naturali sunt tradi
 te noue leges Euangelice. Vt illi, Nesci
 at de extra quid faciat sinistra, Hec, in
 quit, lex erat ante ignota. Item,

D iij

Lex

DE ECCLESIA.

Lex est spiritualis, intelligit tantum de allegoria, id est ceremoniarum habent allegoriam, & saepe incommode spiritum intelligit, non de spiritus sancti motibus, sed tantum de interpretatione vel cogitatione Allegorica.

Capite viij. Quod erat impossibile legi, quia infirmabatur per carnem, Transfert carnem ad legem, Caro legis erat infirma, id est, caeremoniarum erant impossibiles, inutiles &c. At Paulus carnem intelligit naturam hominis, Lex infirmabatur per carnem, id est, non poterat fieri ab humana natura. Hi loci ostendunt Origenem currere extra viam, nec attendere, quid agat Paulus.

Possem multa leuia colligere, vt cum Petrum ait excellere ceteris, quia ei dicitur numero plurali, erit solutum in caelis, Ad totum coetum Apostolorum dicitur numero singulari, erit solutum in caelo. Sec haec inutilia omitto. Ceterum eruditus & iudicium

PHIL.

nam adhibenti
scripta legere, pr
ta testimonia,
collatio acuit & e
proderit & Orig
tea recte institut
Christiana doc

DE DI

Vnus est
Ecclesiastica Ierarc
horiam est vtilis
olis speculatione
tur caeremonia
ritus Ecclesiae &
adhuc fuisse caer
Praecipue autem
derandi sunt, vt
in Ecclesia Pape
teri forma, Piatr
nes ex Euangel
buntur preces pr
Postea presby
ibat verba C

857

SIA.

PHILI. MELANCH.

alligit tantu
monia habe
commode sp
e spiritus fan
e interpretat
egorica,
Quod erat imp
mabatur per
nem ad legem,
, id est, carem
es, inutiles &c.
ligit naturam
batur per carne
feri ab human
ndunt Origen
, nec attende
Alta leuia collige
ait excellere
numero plurali
Ad totum coeli
tur numero sing
ccelo. Sec hanc
um eruditus & in
cipit

cium adhibentibus prodest vetera
scripta legere, primum propter histori-
ca testimonia, deinde qui illorum
collatio acuit & excercet studiosos. Ita
proderit & Origenis lectio, ijs qui an-
tea recte instituti sunt, & summam
Christianæ doctrinæ tenent.

DE DIONYSIO.

Vnus est libellus Dionysij de
Ecclesiastica Ierarchia, qui propter hi-
storiam est utilis. Ceteri continent ocia-
sas speculationes. Illic autem tradun-
tur caeremonia Sacramentorum, &
ritus Ecclesiae & apparet mediocres
adhuc fuisse caeremonias illo tempore.
Præcipue autem ritus Missæ ibi consi-
derandi sunt, vt appareat recentiores
in Ecclesia Papæ procul recessisse a ve-
teri forma. Psalmi quidam & lectio-
nes ex Euangelio recitabantur, dice-
buntur preces pro Ecclesia & Repub.
Postea presbyter stans ad aram, reci-
tabat verba Christi de coena Domini,

D v Deinde

DE ECCLESIA.

Deinde distribuebat populo Sacramentum, sequebatur gratiarum actio. Hic fuit ritus missæ, vnde manifestum est, missam tantum fuisse communionem, nec fuisse vllas priuatas missas, Quin & illud mirandum est, quod nec mentio sit oblationis, ne ritum quem recenset offerentis. Hæc apud Dionysium præcipue prodest obseruare, vt antiquitatem opponamus ijs qui defendunt abusus missarum.

Recenset baptismum, chrisma, communionem, vt dixi, ordinationem presbyterorum, & eorum, qui vota faciebant, & vnctionem mortuorum, vbi narrat quales fuerint ceremoniæ funerum, cum cadauer in templo collocatum esset, presente populo recitabantur aliquæ lectiones ex sacris literis de resurrectione, Deinde iubebatur populus gratias agere in precibus, quod hic pie decessisset in agnitione Euangelij. Addebatur adhortatio, vt sibi quisq; precareretur pium exitum

PHI L
 cum ex hac vita
 nas pietatis, &
 enim possunt n
 n, quam in illo
 Christi agnition
 sto & saluat. H
 uorem recentior
 uit mentis &
 bus.

Addit au
 hanc adhortation
 nam, & perfeci
 precatum esse, v
 ut infirmitatem,
 illet post conue
 cedatur condeb
 tantum fuerunt
 tunc quidem, no
 bat defunctorum
 nus offerebatur
 mortuis. H
 sacramento p
 dit.

ESIA.

PHILIPPO MELANTHO.

tum ex hac vita. Hic mos fuit plenus pietatis, & laude dignus. Quæ enim possunt maiora beneficia cogitari, quam in illo ingenti agone, retinere Christi agnitionem, adiuuari a Christo & saluari. Hanc ceremoniam meliorem recentior ætas prorsus aboluit retentis & cumulatis deterioribus.

Addit autem Dionysius, post hanc adhortationem abijisse presbyterum, & perfudisse oleo cadaver, & precatum esse, ut Deus ei condonaret infirmitatem, quæ in eo reliqua fuisset post conversionem. Postea cadaver condebatur in terram. Hæc tantum fuerunt funerum ceremoniæ tunc quidem, nondum in missa fiebat defunctorum mentio, Multo minus offerebatur corpus domini pro mortuis. Hanc prophanationem sacramenti posterior ætas addidit.

Hactenus

populo Sacra-
gratiarum acti-
nde manifestu
uisse communi
as priuatas mili-
andum est, quo
tionis, ne ritum q
ntis. Hæc apu
ue prodest oble
m opponamus
s missarum.

ptismum, christi
tixi, ordinatione
rum, qui vocat
n mortuorum,
et ceremoniæ
n templo coll
populo recit
es ex sacris lit

Deinde iubi
agere in pre
essisset in agri
ebatur adhort
erur pium cu

DE ECCLESIA.

Hactenus de Dionysio, in quo etsi ceremoniae aliquanto minus viciosae sunt, tamen sunt initia Monachatus, & hoc graui reprehensione dignum est, quod non discernit inter Sacramenta diuinitus instituta, & humanas traditiones. De Chrysmate perinde loquitur vt de baptismo, & aequat *παρεργα ἐργολο*, vt ita dicam. Monachorum ordinationem etiam antefert ordinationi ministrorum, quod est valde vituperandum, cum ordinatione ministrorum pertineat ad praedicationem Euangelij. Illa vero Monachorum ordinatione sit superstitiosa, & tantum fiat propter cultum prohibitum, iuxta illud, Frustra colunt me mandatis hominum. & tamen ibi Monachatus vocatur perfectio. Ergo valeant eius testimonia, quod ad historiam attinet, vt sciamus qui ritus tunc fuerint vsitati, non fiant dogmata aut leges ex eius descriptionibus.

De

PHIL

DE

Tertul
Marionem & r
haereticos. Cor
de Trinitate, re
teniam, sed v
Apostolis. Adu
luculentum tes
hoc est, de filio D
etiam antequam a
naturam.

Ceterum
dunt quaedam e
quod secundas no
dicuntur argumenta
mortui uxorem c
quam relictam
ot fratris mortui
recte facit.

Ludit et
horum, quo

PHILL. MELANTH.
DE TERTVL.
liano.

Tertullianus recte confutauit
Martionem & reliquos eius factionis
hæreticos. Continet vtilia testimonia
de Trinitate, recitans non suam sen-
tentiam, sed veterem acceptam ab
Apostolis. Aduersus Praxeam extat
luculentum testimonium de verbo,
hoc est, de filio Dei, quod sit persona,
etiam antequam adsumpsit humanam
naturam.

Ceterum & veteres reprehen-
dunt quadam eius errata, videlicet
quod secundas nuptias damnat, & ri-
dicule argumentatur, Non licet fratris
mortui vxorem ducere, Ducens vi-
duam relictam a Christiano, ducit
fratris mortui vxorem, Ergo non
recte facit.

Ludit etiam de Regno San-
ctorum, quod fingeant duratur
rum

60.

DE ECCLESIA.

rum esse mille annos, in hac corporali vita, ante mundi conflagrationē, et ante nouissimum iudicium, paulatim alijs citius, alijs tardius resurgentibus. Hoc iudaicum deliramentum prorsus explodendum est ex Ecclesia.

In libello de corona militis multat dicit de ritibus humanis, & durissime declamitat de consuetudine, habendam eam esse pro lege. His dictis in Ecclesia male detortis, ut sit, confirmarentur ingentes errores omnibus ætatibus, quia nunquam tanta est vigilantia hominum ut non obrepant aliqua viciosa consuetudines.

Recenset autem Tertulianus admodum pueriles mores, ne post baptismum primis septem diebus eatur in balneū, Item ut baptizatis præbeatur gustandum lac & mel, Ibi inquit etiam oblationes pro defunctis, pro natalitijs annua die facimus, Id nunc impie detorquent aduersarij nostri ad
missas

PHIL.

missas pro m
mittunt, si tant
Tertulianus
de cena dom
natalibus & fime
templa citi, & a
bus. Har voca
& yara; & mos
cepas, sed non
Ehnicci dabant
piss in natalibus &
Niema Synodus
vix hanc pompam

Ergo ut d
testimonia historic
sunt, vbi commen
rit prior Ecclesia.
ones & disputati
tur tanquam
quatenus
cum
lic

SIA.

PHILI. MELANTH.

in hac corpora
 migratione, et
 paulatim
 resurgenti
 amentum pro
 est ex Eccl
 corona militis
 humanis, & dur
 consuetudine,
 ro. lege. His
 detortis, ut sit,
 es errores om
 unquam tanta
 m ut non ob
 consuetudines
 utem Tertulian
 mores, ne possi
 tem diebus eu
 baptizatis pra
 & mel, Ibi inq
 ro defunctis, p
 facimus, Id nu
 duerarij nostri
 mili

missas pro mortuis, Cur natales
 omittunt, si tantum tribuunt auctori-
 tati Tertuliani? Sed ille non loqui-
 tur de coena domini. Verum in diebus
 natalibus & funerum adferebantur in
 templa cibi, & alia munera pauperi-
 bus. Haec vocabant oblationes, &
 & γαῶσ, & mos erat ab ethnicis ac-
 ceptus, sed nonnihil correctus. Nam
 Ethnici dabant epulas etiam in tem-
 plis, in natalibus & funeribus, ac postea
 Nicena Synodus & aliae prohibue-
 runt hanc pompam natalium.

Ergo ut de ceteris dictum est,
 testimonia historica in Tertuliano pro-
 sunt, ubi commemorat, quid senserit
 prior Ecclesia. Sed eius enarra-
 tiones & disputationes non recipian-
 tur tanquam dogmata, nisi
 quatenus consentiunt
 cum Aposto-
 lica scriptu-
 ra.

DE

62.
DE ECCLESIA.
DE CYPRI-
ano.

Cyprianus vixit circiter an-
num domini. CC. LX. continet vti-
lia testimonia, de Trinitate, de baptis-
mo paruulorum, de vsu coenę domini,
& de forma electionis Episcoporum,
quos scribit electos esse a coetu Eccle-
się, & eam electionem comprobata
esse adhibitis aliquibus vicinis Episco-
pis.

Sed veteres etiam taxarunt Cy-
prianum, quod sentit baptizatos ab
Hereticis, rursus baptizandos esse.
Effundit inter declamandum inter-
dum absurdas sententias, cum exag-
gerat immoderatis hyperbolis cau-
ssam, quam instituit, Vt de poenis Ca-
nonicis admodum duriter scribit, ait
non valere absolutionem, nisi illę pœ-
næ fuerint persolutæ, Hoc dictum
quantum habeat incommodi, non est
obscurum.

Vehementer

PHILIP.

Vehen-
ter de coelibatu
cum mitigat, iu-
gia illos ipsos quę
seruent promissi-
de elemosynarum
tum commisi-
Christi passione
mum querenda
per elemosynas.
pols, consumpta
Christi in baptis-
mosynas querend-
nem. Hęc sunt
que admonitus
sunt, Non igitur
pro dogmatibus ha-

De ecena d-
his oblationis & si
qui dicunt promi-
siones, offerimus
imus corpus &
Nam id quoque re-
tm. Hinc adu-

ESIA
PRI.

PHILIP. MELANTH.

Vehementer etiam declamata de coelibatu, etsi eum quidem locum mitigat, iubet contrahere coniugia illos ipsos qui vota fecerant, si non seruent promissum. In libello de elemosyna inquit, peccata ante baptismum commissa remitti propter Christi passionem, sed post baptismum quarendam esse remissionem per elemosynas. Idem repetit de lapsis, consumptum esse beneficium Christi in baptismo, postea per elemosynas quarendam esse remissionem. Hæc sunt plena absurditatis, quæ admonitus haud dubie correxisset, Non igitur dicta ipsius omnia pro dogmatibus habenda sunt.

De cœna domini solet uti verbis oblationis & sacrificij, sicut cæteri, qui dicunt promiscue, offerimus orationes, offerimus panem, vinum. Offerimus corpus & sanguinem Christi, Nam id quoque reperitur apud Cyprianum. Hinc aduersarij nostri sumunt

E testi.

Vehement

DE ECCLESIA.

testimonia, ad defendendam prophe-
tationem cœnæ domini in missa pri-
uata &c.

Magna vis est consuetudinis, &
hanc sequentes sæpe improprie loquū-
tur homines, Vt nūc missam dicimus,
cum nulli nota sit nominis etymolo-
gia. Ita veteres retinuerunt vocabula
oblationis & sacrificij non admodum
curantes etymologiam, aut prop-
riam significationem, Et quia vidit Au-
gustinus aliquid in his appellationibus
esse incommodi, ipse leniit, sacrificiū
inquit, dici pro memoria sacrificij, &
oblationē pro memoria oblationis. Hæc
sūt metonymiæ, vt dicimus pascha pro
memoria, seu signo transitus, Sed nolo
argute vel interpretari vel excusare lo-
cutionem vsitatam illius temporis. Sic
enim populus loquebatur, qui inter-
dum recipit impropriam vocem.

Irenæus clare dicit hanc obla-
tionem esse gratiarum actionem.
Idem sentiebant ceteri, vt testatur no-
men

PHILIP.

min Eucharistia
est ceremoniam
ita. Id nihil habet
primus enim vt a
cibus donat
exultemus, dei
pro eo beneficio
id opus pro alijs
alijs applicandum
monstra ne quidem
Ergo cum legimus
oblationis, intellig
sacrificij & oblatio
actionem, non affi-
nas pro alijs.

Interdum
ent oblationem, te
um quod ibi agitur
res & cœnam don-
orationes intelligā

Legunt
nam de mortui
que recentiores
sacrificia pro e

endam prop
 ini in missa
 consuetudinis
 improprie loc
 missam dicit
 nominis etymo
 inuenunt voc
 sic non admo
 riam, aut prop
 Et quia vidit
 his appellatione
 ipse lenit, sacri
 memoria sacrifici
 nora oblationis
 dicimus pasche
 transitus, Sed
 retari vel excusa
 in illius tempore
 quebatur, qui
 propria vocem.

nomen Eucharistiae, Quare senserunt
 esse ceremoniam, qua aguntur gra
 tia. Id nihil habet incommodi Acci
 imus enim vt admoneamur beneficia
 nobis donati a Christo, & fidem
 xuscitemus, deinde agamus gratias
 pro eo beneficio, nec inde sequitur
 opus pro alijs faciendum esse,
 aplicandum esse &c. Hæc
 ne quidem cogitarunt Patres.
 Ergo cum legimus nomen sacrificij &
 oblationis, intelligamus aut signum
 sacrificij & oblationis, aut gratiarum
 actionem, non affingamus applicatio
 nes pro alijs.

Interdum vno nomine vo
 ant oblationem, totum illud negocia
 am quod ibi agitur videlicet, oratio
 es & cœnam domini. Hoc cum fit,
 orationes intelligantur esse oblationes.

Leguntur etiam apud Cypri
 anum de mortuis quædam verba,
 quæ recentiores male detorquent,
 sacrificia pro eis offerimus, sed
 B ij hæc

DE ECCLESIA.

hæc dicit de martyribus. Horum enim fiebat mentio in precationibus curagerentur gratiæ Deo, quod illos adiuiuisset. Sicut Græcus Canon dicit offerimus pro Patriarchis, Prophetis Apostolis, id est, agimus gratias, quod Ecclesiam inde usq; ab initio tibi elegisti, redemisti, sanctificasti &c. Hæc fuit initio sententia horum verborum, non petebatur, vt mortuis Deus relaxaret pœnas. Postea accesserunt tempore malæ opiniones, partim verba priora mutata sunt, partim retenta forma veterum verborum aliud intellexit posteritas, quam priores intellexerant.

Ergo testimonia antiquitatis non patrocinantur recentioribus abusibus quæ partim aliena sunt a præsentibus moribus partim si quid habent virtutis, non debent opponi firmis testimonijs scripturæ, quia etiam reliquæ ætates habuerunt sua incommoda. Hæc simplicissime sine sophistica responsio deo

PHIL.

ad verba c

DE E

In Basilic

monia de trinitate

contra Nouatum.

humilitate tradit eg

de iusticia fidei, qua

trinitatur. Sine vll

sanctificationem l

loquitur de cerem

tibus virtutibus, n

cepeibus ante re

de virtutibus in ren

te quod sola fidei

propter Christum

mus, Verba eius h

Dicit aute

griatur, in domi

quod Christus no

tra Deo, iusticia

deceptio, vlti

CLESIA.

PHILI. MELANCH.

eo ad verba oblationis & sacrificii

DE BASILIO.

In Basilio extant vtilia testimonia de trinitate, & de poenitentia contra Nouatum. In concione de humilitate tradit egregiam sententiam de iusticia fidei, quæ nobis aperte patrocinatur. Sine vlla sophistica detract iustificationem bonis operibus nequitur de ceremonialibus sed de omnibus virtutibus, nec tantum loquitur de operibus ante renouationem, sed de virtutibus in renouatis, ac iubet sentire quod sola fiducia misericordiae propter Christum promissæ iusti sitis. Verba eius hæc sunt.

Dicit autem Apostolus Qui gloriatur, in domino gloriatur, dicens, quod Christus nobis factus sit sapientia a Deo, iusticia, sanctificatio & redemptio, vt sicut scriptum est, gloria

E iij curus

DE ECCLESIA.

68.
turus in domino gloriatur. Hæc est enim perfecta & integra gloriatio in Deo, quando ne quidem propter iusticiam suam aliquis effertur, sed agnoscit sibi deesse veram iusticiam, fide autem sola in Christum iustificari, & gloriatur Paulus se despiciere suam iusticiam, quærere autem fide per Christum iusticiam quæ ex Deo est.

Hæc verba satis ostendunt Basilium sic intellexisse iusticiam fidei, quod sentiendum sit nos fide propter Christum per misericordiam iustos, id est, acceptos esse, non propter proprias virtutes.

Cæterum quod Basilus primum instituit cœtus Monachorum, id exemplum nocuit, & aliquid habuit vitij, etiamsi ipse primum non habuit crassas supersticiones, & illi cœtus adhuc quædam imago erant scholarum. Circumferuntur & libri quidam eius nomine, qui continent regulas monachorum, quorum aliqui haud dubie sunt suppositicij, & longo tempore

PHILIP.

post Basilium nam
terum opinionum
tibus excogita
& continet ridicu
acutum pœnari
ni, quas vocat
bancho, sedeat
& similitudines,
nouæ admiratio
infanret.

DE GR

Nazia

Nazianze

lum de Trinitate,
ter attingit. Scripsi
in qua narrat, quan
tam esse a Cyprian
nem, que inuocat
nem, vicerit magic
priani.

Hoc

de inuocatione S
autem videtur
postea sparsa
post

ESIA.

PHILIP. MEKANTH.

69
rietur. Hæc post Basilium nati, Sunt enim pleni fal
integra gloriarum opinionum de cœlibatu, & alijs
e quidem pro uerbis excogitatis sine mandato Dei,
quis effertur, & continet ridiculas nugas, ut magnū
eram iusticiam aceruum pœnarum seu satisfactio
illum iustificatū, quas vocat ἐπιτιμία, si riserit puel
s se despiciere in choro, sedeat biduo in vestibulo,
rere autem fid & similes nœnias, quas si quis vellet re
am quæ ex De nouare admiratione antiquitatis, vere
rba satis ostendit insaniret.

DE GREGORIO

Nazianzeno.

Nazianzenus tractauit articu
lum de Trinitate, Alia dogmata leui
ter attingit. Scripsit vitam Cypriani,
in qua narrat, quandam puellam ama
tam esse a Cypriano ante conuersio
nem, quæ inuocans Mariam virgine
nem, vicerit magicas incantationes Cy
priani.

Hoc exemplum citatur
de inuocatione Sanctorum. Et si
autem videtur esse ficta fabella,
& postea sparsa titulo Nazianzeni,
E iij tas

DE ECCLESIA.

tamen etiamsi vera esset historia, non est citanda ad confirmandam inuocationem Sanctorum, Nam errores peccatorum non sunt opponendi verbo Dei, & omnibus aetatibus etiam pij in Ecclesia habent suas infirmitates.

*Inuocatio
Sanctorum.*

Allegant etiam ex Basilio & Nazianzeno, quod in fine concionum de Sanctis, solent eos compellere, O Athanasi ora pro nobis, Etsi autem hæ Apostrophæ ex Rhetoricis figuris excusari possunt, tamen fieri potest, ut more sui temporis tunc inuocauerint Sanctos, Nam inuocatio Sanctorum paulatim tunc in Ecclesiam irrepsit, Et errores temporum trahunt homines, ut uisitata minus improbant, & boni consulant, Sicut impetus fluminum secum rapit nauigantes, Nec tamen ideo approbanda est inuocatio Sanctorum. Ac postquam mos creuit, & iam resecta est impietas, prorsus ex Ecclesia tolli debet. Nec Basilius de inuocatione quicquam dicit.

PHILI.

licit, tantum a
Sanctorum, V
mur, Et vocat
cum nostrarum
candi, sed quia
erant pro Ecclē
uocant

Epiphani
quidam inuoca
m, solitas circum
Hoc totum neg
vocat idolatriam
enim Epiphani
cum hæreticis, p
te, & paucis alijs
dem historiam p
elle cenfeo.

DE

Chryso
tam vitiosos m
lole recensens,
uadat aduent

ESIA.

PHILI. MELANTH.

dicat, tantum ait celebrari memoriam
Sanctorum, vt eorum virtutes imitemur,
Et vocat Sanctos adiutores precum
nostrarum, non quod sint inuocandi,
sed quia omnes beati in caelo
orant pro Ecclesia, & eam Deo commendant.

Epiphanius scribit mulieres
quasdam inuocantes virginem Mariam,
solitas circumferre eius statuam,
Hoc totum negocium damnat, &
vocat idolatricum opus. Continet
enim Epiphanius refutationes veterum
haeresium, praecipue de Trinitate,
& paucis alijs materijs, quem quidem
historiam praecipue legendum esse censeo.

Epiphanius.

DE CHRYSO.
STOMO.

Chrysostomi aetas multos
iam vitiosos mores receperat, quos
ipse recensens, non reprehendit, Sicut
laudat adeuntes monimenta Sanctorum

E v rum

DE ECCLESIA.

rum, facit & mentionem orationis pro mortuis, Monasticam immodicis et falsis laudibus ornat. In tractatu de poenitentia cū colligit multos modos consequendæ remissionis peccatorū, scilicet elemosynas, lachrymas & alia opera, tamē non facit mentionē fidei, de qua oportuit dici, ac scriptū illud pleraq; falsa continet, & confusū ac perplexū est.

Græci maxime laudauerunt commentarios in Paulum, vbi in locis de iustificatione & de fide series Paulinæ disputationis deducit eum eō, vt se be repetat hanc sententiam, Quod si de consequamur remissionem peccatorum propter Christum, non propter opera, Et diserte dicit, Fide non solum diligere Deum, sed vicissim credentes sentire quod a Deo diligantur, quāquam multis modis rei sint.

In hac sententia satis significauit, se intelligere fidem, non tantum de notitia historię, sed de fiducia, qua credimus nobis remitti peccata, & quidem hanc fidem discernit ab operibus
a non

PHIL

a non furand
dicit hunc c
Quamquam a
plicior est & m
genica, tamen
nec vbiq; secun

In 7. cap. lon
Ait concupisci
parant externu
cata Sed tamen
iudicio leget con
inueniet testimo
rum Et quanqu
go fuit, tamen
rolq; hanc cornu
fide propter Ch
ra donetur remi
est inmerdū min
tur veteres, tan
re ipsa voluerint

De coer
stomo satis app
tas missas, Des
stantem ad ara
lum, vt acceda

PHILI. MELANTH.

a non furando, non occidendo &c. & dicit hunc cultum superiorem esse. Quanquam autem eius enarratio simplicior est & minus impura quam Origenica, tamen ipsa quoque est obscura nec ubique secum ipsa consentit.

In 7. cap. longius currit extra septa, Ait concupiscentiam & affectus, nisi pariant externum opus, non esse peccata. Sed tamen si quis attente & cum iudicio leget commentarios illos, multa inueniet testimonia multorum articulorum. Et quanquam tunc in Ecclesia caligo fuit, tamen apparet retinuisse plerisque hanc communem sententiam. Quod fide propter Christum non propter opera donetur remissio peccatorum. Ideo etsi interdum minus commode loquuntur veteres, tamen in alijs locis quid re ipsa voluerint animaduerti potest.

De coena domini ex Chrysostomo satis apparet nullas fuisse priuatas missas, Describit enim presbyterum stantem ad aram, & vocantem populum, ut accedat ad communionem.

In

74.
DE ECCLESIA.

In libello de dignitate sacerdotij erudite discernit civilem & Ecclesiasticam potestatem, negat Ecclesiasticam habere ius coercendi vi corporali.

DE AMBROSIO.

Multas causas attingit Ambrosius, videlicet de Trinitate, contra Nouatianos, de iustificatione. Et quanquam in commentarijs interdum dissimiles sententiæ reperiuntur, qui non tam ab ipso scripti, quam ab alijs excepti esse videntur, tamen perspicuum est ex eius longioribus disputationibus sensisse eum de gratia & de iustificatione quod nos docemus.

Id testatur Epistola ad Ireneum de paulino dicto, Lex iram efficit, Epistola 71. Vbi sic inquit, Ex operibus legis nemo iustificatur, id est, per legem peccatum cognoscitur, sed culpa
pa

PHI
pa non relaxa
minus Iesus p
nemo poterat
rographum n
effusione de
Superabundau
Superabundau
cut Iohannes inq
qui tollit peccat
rietur in operib
is iustificatur, se
tum habet, quia
catus est. Fides
per sanguinem
ille cui peccatum
donatur.

Et simile
peritur in alijs
torem, vt de vo
ad Demetriade
inquit, Nec ob
tum, nisi vt
auxilium.
tantant quada

SIA.

75

gnitate sacerdotem & Ecclesiam, negat Ecclesiam percipiendi vi comp

MBRO
O.

tas attingit An
Trinitate, cont
tificatione. E
nentarijs interdu
e reperuntur, q
pti, quam ab a
tamen perspic
oribus disputat
e gratia & de u
docemus.

pistola ad Irenen
Lex iram effici
c inquit, Ex oper
ficatur, id est, pe
gnoscitur, sed cu

pa non relaxatur, Veniens igitur dominus Iesus peccatum omnibus quod nemo poterat euitare, donauit, & christi rographum nostrum sui sanguinis effusione deleuit, hoc est quod inquit. Superabundauit peccatum per legem, Superabundauit gratia per Iesum sicut Ionnes inquit, Ecce agnus Dei qui tollit peccata &c. Ideo nemo gloriatur in operibus quia nemo factis suis iustificatur, sed qui iustus est donatum habet, quia per Christum iustificatus est. Fides ergo est, quæ liberat per sanguinem Christi, quia beatus ille cui peccatum remittitur, & venia donatur.

Et similes sententiæ aliquot reperiuntur in alijs locis apud hunc scriptorem, vt de vocatione gentium. Item ad Demetriadem virginem, vbi inquit, Nec ob aliud datur præceptum, nisi vt quærat præipientis auxilium. Cæterum eius titulo extant quedam preparationes ad missam

76.
DE ECCLESIA.

missam, & alia quædam inania, quæ videntur esse suppositicia.

DE HIERONYMO.

Hieronymus in versionibus vtilem operam Ecclesiæ nauavit, & quanquam enarrationes prophetarum sunt tenues, tamen historiarum explicatio sumpta a veteribus est utilis, De dogmatibus pauca scripsit, Aduersus Iovinianum valde confirmat falsas & superficiosas opiniones de traditionibus humanis, Vituperat coniugium, & contumeliosa oratione insectatur, quæ nequaquam digna est Christiano. Colligit male detortas sententias scripturæ, quasi vituperent coniugium, vt, si secundum carnem vixeritis moriemini, & similes, & expresse dicit, non differre a meretrice nubentem post secundas nuptias, Item spectandum esse, non quid concedat Deus, sed quid velit, quasi Deus non velit

PHILIP.

mit coniugium
nore colligit v
muliebris, & con
stianus longe a
qui scit caulam
q. sexu, esse natu
tamen propter
dum de honor
non frustra cond
agnoscendum est
nitionem, diuina
dem. Necessitate
rum in viris, in
commilla sunt.
propter Deum fe
litate in socijs b
adumicis, & coha
rie, & scit Deum
mus, tanquam pa
ri, non despiciam
lia. Hac atq
tum in Christian
dicenda erant
nunciata sexus &
ta.

ESIA.

PHILIP. MELANTH.

inania, quæ
cia,
ONYMO,
nus in versio
eclesie nauac
ationes proph
men historiarum
teribus est ut
uca scripsit, An
valde confirm
ofas opiniones
ris, Vituperat
eliosa oratione
raquam digna
male detortas
quali vituper
ecundum carne
i, & similes, &
fferre a meriti
andas nuptias, It
on quid conced
t, quasi Deus no
vid

velit coniugium, Postremo ethnico
more colligit vulgaria conuicia sexus
muliebris, & coniugij, de quibus Chri
tianus longe aliter sentire debet,
qui scit causam infirmitatis in vtro
que sexu, esse naturæ corruptionem, &
tamen propter Deum sexui tribuen
dum esse honorem, & cum Deus
non frustra condiderit hunc sexum,
agnoscendum esse opus Dei, & ordi
nationem; diuinam magni facien
dam. Nec est minor infirmitas animo
rum in viris, in negocijs, quæ viris
commissa sunt. Christianus autem
propter Deum fert & mitigat imbecil
litatem in socijs huius vitæ diuinitus
adiunctis, & cohæredibus æternæ glo
riæ, & scit Deum velle vt illas cure
mus, tanquam partem generis huma
ni, non despiciamus Diabolica super
bia. Hæc atq; alia in hanc senten
tiam in Christiana disputatione poti
us dicenda erant, quam illa scurrilia
conuicia sexus & diuinæ ordinatio
nis.

De

DE ECCLESIA.

De discrimine ciborum laudat ritus sine verbo Dei institutos, tanquam cultus Dei, Imo tanquam perfectionem. Ridicula vox est, quam ponit, si vis perfectus esse, bonum est vinum non bibere, & carnem non manducare, ubi male detorsit dictum Pauli, qui cum inquit, Bonum est carnem non edere, addit, si fratri noceat exemplum. Cum autem necesse sit tales supersticiones in Ecclesia reprehendi, pariunt enim alios multos errores, prudenter de illis inconsiderate dictis iudicandum est.

In dialogo contra Pelagium recte disputat renouationem non fieri tantum viribus liberi arbitrii, sed opus esse auxilio Spiritus sancti, Recte etiam negat sanctos esse sine peccato, & ponit memorabile dictum. Tunc iusti sumus, quando nos peccatores esse fatemur, & iusticia nostra non ex proprio merito, sed ex Dei misericordia contingit. Sed postea non

PHILIP

non satis dicit,
colligit de actua
nis libidinum
milibus, non in
perpetua dubitat
cupiscentia,
tos esse in scriptis
guos lapsus.

DE A

Augustinus

controverfias tra
enos, Manicheos,
gianos. Nam
Ecclesiam philoso
qua Pelagius con
um transformans
contendebat eni
um originis, hom
ere posse, & illa
mereri remissione
fios esse, & merer
habe fide in Clau

PHILIP. MELANTH.

non satis dicit, peccata sanctorum intelligit de actualibus peccatis, vt flammis libidinum aut iracundiæ, & similibus, non intelligit de interiore & perpetua dubitatione, securitate, concupiscentia, Constat igitur multos esse in scriptis Hieronymi non exiguos lapsus.

DE AVGVSTINO.

Augustinus multas necessarias controuersias tractauit, refutauit Arianos, Manicheos, Donatistas, & Pelagianos. Nam irreperant iam in Ecclesiam philosophicæ opiniones, quas Pelagius confirmauit, Euangelium transformans in philosophiam, contendebat enim nihil esse peccatum originis, homines legi Dei satisfacere posse, & illa externa obedientia mereri remissionem peccatorum, iustos esse, & mereri vitam æternam. Nil de fide in Christum, nihil de auxilio

F spiritus

DE ECCLESIA.

Spiritus sancti dicebat. Hæc Pelagij doctrina non Evangelica, sed philosophica erat, Sicut propemodum scholasticorum Doctorum sententia idem vult, nisi quod hi aliquid assunt superstitionum monasticarum. Et nunc rursus multi delabuntur in opiniones Pelagianas, quia sunt plausibiles rationi.

Augustinus igitur sua ætate doctrinam Evangelij de gratia & fide in Christum, pene extinctam restituit & rursus accendit. Propter hoc beneficium Ecclesia ei plurimum debet. De peccato originis multo loquitur maiori perspicuitate, quam cæteri omnes. Distinctius etiam & rectius loquitur de libero arbitrio, quod viribus liberi arbitrij homines facere possint externa legis opera, & honesta opera civilia. Sed sine Spiritu sancto non possint habere motus Spirituales, verum timorem Dei, veram fiduciam, verum patientiam, hoc est, novitatem quam oportet in ijs existere qui sunt salvandi.

Tradit utile discrimen literarum &

PHILIP.

Et Spiritus, doc
re, monet qu
gendus sit, cum
legis nemo iusti
non tantum det
cremonijs, sed
ribus. Hæc ad
fuit Beclia.
multum secuti s
repretationem in
remonijs detrahi
fuerant homines
illos esse propu
Augustinus disert
tractat in libro de
affirmat Paulum
eade moralibus. c
illos esse item neg
discere Rom. v
Hanc admonitio
tunc loci ipsius ple
telle, quia cum rati
de magnitudinem
naturalis corruptio
quod ad illas opte

LESIA.

PHILIP. MELANTH.

& spiritus, docet de gratuita remissione, monet quomodo Paulus intelligendus sit, cum inquit, Ex operibus legis nemo iustificatur, quod videlicet non tantum detrahat iustificationem ceremonijs, sed etiam moralibus operibus. Hac admonitione valde opus est Ecclesiae. Nam Origenes & multi eum secuti sparserant falsam interpretationem in Ecclesia, tantum ceremonijs detrahi iustificationem, & inxerant homines legi satisfacere, & istos esse propter opera. Ideo Augustinus discrete hanc questionem tractat in libro de spiritu & litera, & firmat Paulum vniuersaliter loqui de moralibus, cum negat nos legem satisfacere. Item negat homines legi satisfacere Rom. viij.

Hanc admonitionem Augustini, & hunc locum ipsius plurimum refert memoriae, quia cum ratio non satis perspiciat magnitudinem peccati originis, & naturalis corruptionis, facile delabitur ad illas opiniones, ut putet
F ij legi

DE ECCLESIA.

putet legi. satisfieri, & homines propter opera iustos esse. Ita ē regione obscuratur & amittitur iusticia fidei, & vera exercitia spiritualia excutiuntur, scilicet vera inuocatio, quam oportet nisi sola misericordia, Sicut nunc deridemur ab aduersarijs, qui volunt videri prudentiores, ac vociferantur nos inepte exaggerare infirmitatem, & ridicule detrahere operibus iustificationem, cum tamen ratio non aliud intelligat esse iusticiam, nisi obedientiam iuxta legem.

Sed doctrina Euangelij de peccato, item de iusticia fidei est arcana, & peculiaris sapientia veræ Ecclesie, quam etiam pauci ex scriptoribus agnouerunt, ac saniores alij obscurius, alij clarius agnouerunt. Scotistæ & similes prorsus obruerunt. Ideo postquam Deus hæc rursus patefecit, diligenter tueamur illustratam doctrinam.

Porro

PHI L

Porro

non consideran
dicere quod C
tantum a cerem
ratio tantum ad
non profuit patri
cessit autem ita
a lege pertinet a
am a principio m
Hæc copiosius di
libello de spiritu &

Denique

ge, prorsus igno
gunt eam tantum
omnes homines p
sunt oppressi pecc
te, ingenibus vitæ
penis, ita sunt on
que peccatum arg
ternis terroribus
inquit. Ego lib
in accusatione libe
Dei, & aterna m
antibus aut exte

LESIA.

Et homines
le. Ita e reg
titur iusticia
piritualia excu
ra inuocatio,
la misericordia
r ab aduersarijs
dentiores, ac vob
exaggerare infir
e detrudere ope
rum tamen ratio
Te iusticiam, nisi c
egem.

PHILIPPI MELANTH.

Porro cur aduersarij vicissim non considerant, quam sit absurdum, dicere quod Christus liberauerit nos tantum a ceremonialibus. Item si liberatio tantum ad ceremonialia pertinet, non profuit patribus ante Moysen. Ne esse est autem statuere, quod liberatio a lege pertineat ad vniuersam Ecclesiam a principio mundi vsq; ad finem. Tac copiosius disputantur, vt dixi, in libello de spiritu & littera,

Deniq; quid sit, liberatio a lege, prorsus ignorant illi, qui intelligunt eam tantum de ceremonijs. Vt omnes homines post lapsum Adæ sunt oppressi peccato, ira Dei, morte, ingentibus vitæ ærumnis, æternis poenis, ita sunt omnes onerati lege, quæ peccatum arguit, nos accusat, & æternis terroribus occidit, vt Paulus inquit. Ego liberari a lege est ab illa accusatione liberari, ne simus rei iræ Dei, & æternæ mortis, est non tantum a ritibus aut externis spectaculis libe-

F in rari

DE ECCLESIA.

fari, sed multo potius a lege perterrefaciente, maledicente, damnante & interficiente nos eripi. Cum videlicet alia res proponitur propter quam iusti pronunciamur. scilicet, filius Dei, factus pro nobis victima.

Sic Adam, Noe, Abraham, & omnes electi ante Moysen a lege liberati fuerunt, Accusabantur a lege exercebantur horribilibus terroribus & sensu iræ Dei, & maledictionis. Sed inter hos terrores erigebantur agnitione misericordiæ, propter venturam dominum promissæ, & statuebant se iustos pronunciarum propter venturam victimam, non propter legem. Norant peccata esse non tantum externa delicta sed interiorem immundiciem, horribilem dubitationem de Deo, fremitum & indignationem aduersus Deum in rebus aduersis, & cæteros prauos impetus, & sciebant non aliqua lege tolli vel ipsum peccatum & naturæ infirmitatem, vel iram Dei.

Sed

PHIL.

Sed norant i
promissi saluat
cripi. Sic & illi
videlicet iudi
& ab æterna
Norant in illa n
poni gratiam
rum. Ideo
millionem, Qu
iustos fore, cum
cubissent in ag
norat ideo promi
ve statuerent se
essent indigni &
bant se iustos esse
sed propter ven

Has tant
liberatio lege, c
homines securi q
vera penitentia
quoniam non excreen
qui habent anim
tibus, aut dele
bus & aspernan

CLESIA.

PHILI. MELANCH.

rius a lege petente, damnante eripi. Cum videtur propter quam. scilicet, filius Dei victima.

Sed norant se agnitione & fiducia promissi saluatoris ex tantis arumnis eripi. Sic & illi sunt liberati a lege morali videlicet iudicante & occidente eos & ab aeterna ira, quam lex denunciat Norant in illa naturali noticia non proponi gratuitam remissionem peccatorum. Ideo aliunde petebant remissionem, Quod si sensissent, ita se iustos fore, cum sine visio essent, succubuissent in agone conscientiae sed norant ideo promissum esse saluatorem ut statuerent se placere Deo, etiam si essent indigni & immundi. Sic sentiebant se iustos esse, non propter legem sed propter venturum saluatorem.

dam, Noe, Abrahama ante Moysen a lege. Accusabantur a terribilibus terroribus, & maledictionibus, errores erigebantur, propter, ve, illa, & statuebant propter venturum propter legem. e non tantum, riorum immitationem de, gnationem ad, s aduersis, & s, & sciebant, ipsum peccatum, m, vel iram

Has tantas res complectitur liberatio a lege, quas non intelligunt homines securi qui nesciunt quid sit vera poenitentia, Inuocatio, denique qui non exercentur ad afflictionibus, & aut habent animos occupatos voluptatibus, aut delectantur suis opinionibus & aspernantur verbum Dei, aut

F iij ad

DE ECCLESIA.

ad suas imaginationes inflectunt ac
corrumpunt. Nonnulli aduersarij
astutiores, & si vident Augustini &
nostram interpretationem, vere esse
Pauli ac Propheticae & Apostolicae
cripturae sententiam, tamen obstre-
punt nobis & Origenis, Hieronymi
Chrysostomi, & nescio quorum auto-
ritatem citant, non quod illos vere &
ex animo probent, sed tantum vt fu-
cum faciant imperitis, ne videantur
victi.

Non enim adferunt aduersarij
ad haec certamina, bonam conscientiam
& studium querendae veritatis.
Sed odium nostri, contemptum Euan-
gelij, curam tuendae suae autoritatis.
Quid populus de Christo sentiat,
quomodo erudiantur Ecclesiae, nihil
ad se pertinere iudicant, ac partim aper-
te exercent sycophanticam, vt Coch-
leus, Vuicelius & similes, partim sunt
tyranni & tyrannorum satellites qui
propter sapientiae aut virtutis opinio-
nem

PHILIP.

gubernant
si principum co
nes b: a: i: qui in
religiones com
qui mirum in
placent, quod a
The: b: e: v: t: vt ille
Est tales dicituri
modis de Christi
elle fabulosum ca

Proinde
tor, primum vt
doctrina, vtri
pastica sententia
a: e: & Apostolica
de cum patres cu
tum sint confen
Est enim magna
tum. Post
probare spiritus,
is spectanda est
illud agunt ad
conferent, sed
tulerunt su

ESIA.

84

PHILIP. MELANTH.

es inflectunt
nulli aduen
ent Augustini
ationem, vere
tica & Aposto
riam, tamen ob
Origenis, Hieron
nelcio quorum
on quod illos ven
ent, sed tantum vi
peritis, ne videan

tem gubernant Pontificum, Regum
& principum consilia, cum sint homi
nes & θεοι qui in vniversum arbitrantur
religiones commenticias esse, ac sibi
ipsi mirum in modum hoc nomine
placent, quod ausint & ἄντι πρὸς ἑμ πρὸς
τὰς θεοῦ τὰς, vt ille apud Comicū inquit.
Et tales dicturi sunt sententias in Sy
nodis de Christi gloria cuius nomen
esse fabulosum cogitant.

in aduenit adue
z, bonam consi
querendæ ven
contemptum
idæ suæ autoni
de Christo sen
ntur Ecclesiæ,
icant, ac partim
antiam, vt Co
imiles, partim
orum satellites
at virtutis opti

Proinde pios lectores adhor
tor, primum vt considerent genera
doctrinæ, vtri simpliciter & sine so
phistica sententiam scripturæ Prophe
tica & Apostolica proponant. Deins
de cum patres citantur quæ dicta pa
trum sint consentanea diuinæ voci.
Est enim magna dissimilitudo pa
trum. Postremo vt Paulus iubet
probare spiritus, voluntas vtriusq; par
tis spectanda est, & summa consilij.
Illud agunt aduersarij non vt aliquid
emendent, sed vt qualicumq; pretextu
defendant suam tyrannidem con
F v firmēt

DE ECCLESIA.

firment, & muniant opes. Ideo Reges & Pontifices aduersantur coniugio Sacerdotum quia vident celibatum, ad retinendam potentiam & opes expeditiorem esse. Hoc modo cum extent notæ impię voluntatis in quibusdam manifestis articulis, satis apparet eos non agitari bono Spiritu. Sed esse hostes Christi & nec in cæteris articulis querere veritatem. Quare eorum iudicia constanter repudiemus,

Psalmo 42. affirmat renatum non esse iustum propter opera, sed fide, sic enim inquit. Plane time, si iustum te dicis, si non habes illam vocem, ex alio Psalmo, Ne intres in iudicium cum seruo tuo, nam si iudicium exhibueris sine misericordia, quo ibo? Si iniquitates obseruaueris domine, domine quis sustinebit? Ne intres in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Ergo si non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens, quia quicumq; hic viuit, quanlibet iuste viuit

PHIL

uit, va illi, si
intrauerit.
Prophetam
sic obiurgat,
contendit:
me, dicit Don
contendere, d
quancumq;
causam esse
cordiam, & in
ne securus alloq
cumultuante m
tuam, Quare
quare conturb
bas sperare, sp
te, quid enim es
silitas in te
ptere, & inq
Psal. m.
Non illi in q
tum. Nam in
nes enim pecc
Dei. Si ergo i
niuntur, ter
illi quorum

LESIA.

PHILI. MELANTH.

uit, vae illi, si cum eo in iudicium Deus
intrauerit. Nam & apud alium
Prophetam arrogantes & superbos
sic obiurgat, Quare mecum iudicio
contenditis? Omnes dereliquistis
me, dicit Dominus. Noli ergo iudicio
contendere, da operam esse iustus, &
quantumcumque fueris confitere te pec-
catorum esse & semper spera miseri-
cordiam, & in ista humili confessio-
ne securus alloquere turbantem te, &
tumultuantem aduersus te animam
tuam, Quare tristis es anima mea,
quare conturbas me, forte in te vole-
bas sperare, spera in domino, non in
te, quid enim es in te, quid es de te, Ille
sit sanitas in te, qui accepit vulnera pro
pter te, & inquit spera in dominum.

Psalm. 31. Qui sunt beatis
Non illi in quibus non inueniet pecca-
tum. Nam in omnibus inuenit. Om-
nes enim peccauerunt & egent gloria
Dei. Si ergo in omnibus peccata inue-
niuntur, remanet, vt non sint beati,
nisi quorum remissa sunt peccata.

Hoc

DE ECCLESIA.

Hoc ergo Apostolus sic commenda-
uit, Credidit Abraham Deo, & re-
putatum est ei ad iusticiam. Hic recte
accommodat dictum de fide, & testa-
tur se fidem intelligere non tantum
historiae noticiam, sed fiduciam qua
confidimus nobis remitti peccata pro-
pter Christum. Nec vero quisquam
potest assequi Pauli sententiam, nisi
sic intelligat nomen fidei. Hoc
vere est, ut dicitur, in foribus errare
fidem tantum intelligere noticiam hi-
storiae, non fiduciam promissae miseri-
cordiae propter Christum. Nec mi-
rum est Monachos tota via deerrasse
in enarrando Paulo, quia in, hoc ipso
loco turpiter hallucinati sunt. Et nunc
aduersarijs haec caligo praecipue impe-
dimento est, quo minus recipiant do-
ctrinam de fide, quia nomen fidei
non recte intelligunt. Cur non expen-
dunt talia Augustini dicta, quale hoc
est, quod modo recitavi. Hic testatur
Paulum hoc velle, Abraham pronun-
ciari iustum, quia crediderit, non tan-
tum

PHILIP

tim de posterit
nem peccatoru

Tales si
apud Augusti
cum de gratia &
quod non docer
spiritu & litera i
mus Deum, per
genus ad miseri
discernit legem &

Esti aute
scriptis figuræ
non satis explicat
hae temporibus
quia vulgi confue
ras receperat, ut a
ti, & alia quaedam
docti non potera
ipfi Scriptores sa
ad accuratas disq
tunc fuerit calig
mari potest, qu
no tanto cum t

tum de posteritate sua, sed remissionem peccatorum.

Tales sententiæ passim obuiæ apud Augustinum satis ostendunt eum de gratia & de fide idem sentire quod nos docemus, Sicut etiam de spiritu & litera inquit, Ex lege timeamus Deum, per fidem autem conuergimus ad misericordiam. Hic erudite discernit legem & Euangelium.

Et si autem interdum in eius scriptis figuræ orationis occurrunt non satis explicatæ aut incommodæ, hæc temporibus condonandæ sunt, quia vulgi consuetudo quasdam figuras receperat, ut appellationem meriti, & alias quasdam, & has explodere docti non poterant. Deinde nec ipsi Scriptores satis assuefacti fuerunt ad accuratas disputationes, & quanta tunc fuerit caligo in Ecclesia inde æstimmari potest, quod Pelagij impia opinio tanto cum plausu excepta fuit, ut Augustinus.

DE ECCLESIA.

Augustinus & pauci quidam alij non sine magnis certaminibus eam rursus ex Ecclesijs explodere potuerint.

Ceterum de ceremonijs si quis aetatem Augustini nobis opponit, sciat ne ipsi quidem Augustino placuisse omnes ritus & persuasiones sui temporis, Queritur enim multas supersticiosas opiniones haerere in Ecclesia, anteferi humanas traditiones praecipis Dei, & sic cumulas esse ceremonias, vt Iudeorum seruitus tolerabilior fuerit quam Ecclesiae. Verba eius haec sunt ad Ianuarium Epistola 119. Ipsam tamen religionem, quam paucissimis & manifestissimis celebrationum sacramentis, misericordia Dei esse liberam voluit, seruitutibus oneribus premunt, vt tolerabilior fuerit conditio Iudeorum, qui tamen diuinis legibus non humanis subditi erant. Et primum de ritibus humanis inquit, Totum hoc genus rerum liberas habet obseruationes. Deinde diserte sub-

bet in

PHILIP

bet inuiles rita
Ergo non ira p
monias sui temp
eam normam
enim receptera
dem probat, im
si vult, quada
obseruati om
bus multa eond
Huius
sermones de pu
quos ipse nec r
mat tactora nar
dum sic existima
rum, postquam
ribus. Sed libro co
his verbis precatio
mate, Inspira do
ad altare memine
patri, Nec peit a
autem hoc verec
lum, tamen nun
tu ad oblationem
uis, qualis non
tempore.

ESIA.

PHILIP. MELANTH.

quidam alii
nibus eam re
ere potuerint.
de ceremoni
gulari nobis op
quidem Augu
ritus & perfid
ueritur enim m
mones barere in
umanas traditio
ne cumulas esse
torum levitatis
am Ecclesia, Ve
lanuarum Epil
men religione
manifestissim
nentis, misericor
luit, servilibus
tolerabilior fut
qui tamen di
anis subditi era
s humanis inq
erum liberas h
einde diserte
ber-

bet inutiles ritus humanos præcidi.
Ergo non ita probat Augustinus cere
monias sui temporis, Vt Ecclesiam ad
eam normam constitui velit, Multa
enim recepta erant, quæ ne ipse quis
dem probat, imo reprehendi & corri
gi vult, quædam more illius temporis
obseruat, vt omnes presentibus mori
bus multa condonamus.

Huius ætate percrebrescere
sermone de purgatorio ceperunt,
quos ipse nec refutat nec confira
mat tantum narrat, inquiens, quos
dam sic existimare purgari animas pio
rum, postquam disceilerunt a corpo
ribus. Sed libro confessionum 9. petit
his verbis precessionem pro mortua
matre, Inspira domine seruis tuis vt
ad altare meminerint matris meæ &
patri, Nec petit amplius. Quanquam
autem hoc verecunde dicitur apud il
lum, tamen nunc sceleste detorquea
tur ad oblationem sacramenti pro mor
tuis, qualis nondum fuit Augustini
tempore.

Fuerunt

DE ECCLESIA.

Fuerunt & vota vsitata eo tempore, & questio incidit, an coniugia post votū contracta dissolui debeant, Hac de re extat sententia Augustini in decretis 27. q. 1. C. nuptiarum. Hic etsi Augustinus plus tribuit votis quam conueniebat, tamen pronunciat coniugia post votum contracta non esse dissoluenda, & affirmat vere esse coniugia, quia altera persona non debet cum iniuria alterius redire ad votum, Nec fit obligatio irrita inter duas personas, etiamsi altera attulit mutationem prioris propositi. Hæc in summa dicit in eo textu. Sed plus valuit error de votis, quam hæc mitigatio Augustini. Ideo cōstitutiones postea secutæ distraxerunt coniugia. Vidit Augustinus illam distractionem vitiosam esse, sed non satis considerauit, quid in ipsis etiam votis vitij fuerit, quod erat obscurius. Vincebatur enim vulgaribus opinionibus sui seculi. Jam mos receptus erat faciendi vota. Magna erat admiratio multorum in eo vi-

PHILI
 in genere dege
 rem iudicio ofi
 scurabat an ual
 dem multi essen
 habebantur pro
 merito iustitæ, p
 pleriq; erant imp
 us reuollet, me
 cionem coniugi

 Constat igitur
 erate iam hæc ille ir
 est aliquibus adæ
 nus, tamen aliquo
 postquam reuerti
 fenci. Deinde eti
 empla suo tempore
 tamen nunc ad con
 aditus, nequaqua
 bent, Vi nequa
 quentia, Augusti
 quationem fieri
 prouandæ sunt
 erit, Augustini t
 bantur esse t

LESIA.

PHILIP. MELANTH.

ta genere degentium. Admiratio autem iudicio officit. Non igitur disputabat an ualere vota, cum quidem multi essent errores impliciti illis, habebantur pro cultibus pro singulari merito iusticiae, pro perfectione, item plerisque erant impossibilia. Hac si prius refutasset, melius prohibere distractionem coniugiorum potuisset.

Constat igitur multos abusus illa etate iam haesisse in Ecclesia, quorum quibusdam aliquibus aduersatus est Augustinus. Haec tamen aliquos boni consuluit, qui postquam reuerti sunt, non debent de quaerenda. Deinde etiam si ueterum exemplis suo tempore dissimulata sunt, tamen nunc ad confirmandos maiores abusus, nequaquam accommodari debent, ut nequaquam ualet consequentia, Augustinus iubet ad altare reuocacionem fieri pro matre, Ergo approbandae sunt Missae pro mortuis. Aut, Augustini tempore quidam arbitrabantur esse Purgatorium, Ergo

G appro

vota vstra
o incidit, an
tracta dissolu
at sententia Au
r. q. i. C. nuptia
tinus plus tribuit
bat, tamen prom
votum contractu
la, & affirmat ven
altera persona non
alterius redire ad
ligatio irrita inter
am altera attulit
s propositi. Haec
o textu. Sed plus
quam haec mittendi.
constituciones
nt coniugia
distractionem
satis consider
m votis vitti
s. Vincebatur
nibus sui seculi
faciendi vota
multorum in

90.

DE ECCLESIA.

approbandæ sunt Missæ, indulgentiæ, & aliæ fundationes pro mortuis exco- gitatæ. Nam Augustini tempore nondum erant hæ prodigiosæ impie- tates, etsi paulatim semina sparsa sunt.

DE GREGORIO.

Anno 590. iniit Pontificatum Gregorius, cum essent exacti anni post Augustini mortem 157. Interea influxerant in Italiam multæ barbaræ gentes, Gotthi, Longobardi, & horû socij. Et non solum studia literarum conticuerant, & Ecclesiæ neglectæ erant, sed etiam illæ ipsæ barbaræ gen- tes, quæ tenebant Italiam, secum inue- xerunt aut facile receperunt mulsas su- perstitiosas opiniones. Ideo breui tem- pore ualde cumulatæ sunt abusus.

In illa dilaceratione Italiæ uideba- tur esse peculiaris foelicitas, abesse a repub. procul in aliqua solitudine de- gere,

PHILI
gere, sine fam
itare urbium e
patrie. Miseru
quod Aeneas
magna fui. Itaq
habebant famili
nobis suam tra
admiratio mon
perunt querere

Deinde ho
mirantur novos
bent eximie piet
merij cum Deo
tur tunc & Mo
uillæ, & plausibil
genere operum h
erzinciam Euan
fide, & veris culti

Grata etiam
to Sanctorum
pum erat hos
status & peculi
nos imitatione

LESIA.

PHILIP. MELANTH.

illa, indulgen
pro mortuis e
Augustini tem
a prodigiosa in
m semina sparsa

gere, sine familia, sine libris, non spe
ctare urbium excidia, & vastationem
patrię. Miserum est enim dicere illud,
quod Aeneas inquit, Et quorum pars
magna fui. Itaq; modesti homines, qui
habebant familias, gratulabantur mo
nachis suam tranquillitatem. Sic crevit
admiratio monachorum, & plures ce
perunt querere & amare secessus.

REGORIO.

90. inij Pontific
um essent exacti
mortem 157. In
italiam multa bar
Longobardi, &
solum studia liter
Ecclesie negle
le ipsa barbari
at Italiam, secum
repperunt mul
iones. Ideo breu
lati sunt abusus.

Deinde homines barbari natura
mirantur novos ritus, qui speciem ha
bent eximie pietatis, & tanquam com
mercij cum Deo. Nihil mirum est igitur
tunc & Monachorum coetus cre
uisse, & plausibiles opiniones de illo
genere operum latius vagatas esse, &
extinctam Evangelij lucem de vera
fide, & veris cultibus.

atione Italica
foelicitas, ab
liqua solitudin

Grata etiam barbaris fuit venera
tio Sanctorum. Postquam semel rece
ptum erat hos Ethnico more ornare
statuis & peculiaribus templis, crevit
mos imitatione potentu. Et paulatim

C ij tantum

98.

DE ECCLESIA.

tantum accessit impietatis, ut nihil differret ueneratio Sanctorum, his posterioribus seculis a manifesta Ethnicorum Idolatria. Inuocabantur Anna, Georgius, non aliter quam Iuno, Mars aut Hercules. Currebatur ad statuas, Et magna autoritate talem ἰδωλομανίαν confirmabant Episcopi, laudabant Doctores. Et in talibus cultibus erat religionis summa. Interim de Christi inuocatione, de fide, erat ingens silentium. Principia igitur cauenda fuerunt tantæ impietatis, quæ quidem Gregorius valde confirmauit, qui publicum ritum inuocationis Diuorum instituit, qui ossibus & pulueribus eorum templa dedicari iussit.

Tunc etiam irrepsit opinio, de oblatione corporis & sanguinis Christi facienda pro mortuis. Hæc opinio peperit horribilem prophanationem Sacramenti.

Et si igitur post Gregorij ætatem maiores tenebræ secutæ sunt, tamen hi erro-

PHILIP

errores tunc
falsa persuasio
ibus sine man
Inuocatio Sancti
poris Christi pro
magnam deinde
Gregorij æ
ma emendanda
magis perspicui
ata Gregorij p
puca de coena L

Gregorius
in Epistola ad Ca
in Sicilia, præcipi
Diaconi consuetu
tur, quis ante or
Cum quidem an
Gracum morem
sissent coniuga
Hic lapsus satis t
enim pius distra
iugij approbare

Narrat fuisse

ESIA.

PHILIP. MELANTH.

hi errores tunc heferunt in Ecclesia.
 Falsa persuasio de monachatu, de ope-
 ribus sine mandato Dei excogitatis.
 Inuocatio Sanctorum, & oblatio cor-
 poris Christi pro mortuis. Hi errores
 magnam deinde ruinam traxerunt.
 Itaq; Gregorij ætas nō potest esse nor-
 ma emendandæ Ecclesiæ, quod quo
 magis perspici possit, manifestiora er-
 rata Gregorij prius recitabo, deinde
 pauca de cœna Domini disputabo.

Gregorius libro iij. Epistolarum,
 in Epistola ad Catanensem Episcopum
 in Sicilia, præcipit, ne Subdiaconi aut
 Diaconi consuetudine cōiugum utan-
 tur, quas ante ordinatiōem duxerant,
 Cum quidem antea Siculi seruassent
 Græcum morem, nec maritis interdix-
 issent coniugum consuetudinem.
 Hic lapsus satis manifestus est. Nemo
 enim pius distractionem legitimi con-
 iugij approbare potest.

Narrat fuisse quendā Speciosum,
 G iij qui

DE ECCLESIA.

qui maluerit relinquere functionem Subdiaconi, quam carere coniugis consuetudine. Hic quisquis fuit, saniore iudicio peditus fuit quam illi, qui talia coniugia distrahebant.

Auget peccatum Gregorij quod hunc morem in Siculis Ecclesijs recipi voluit, quæ ad id tempus iuxta Synodorum veterum decreta retinuerant coniugia in omnibus gradibus Ecclesiasticis, nec onerabant votis Diaconos aut alios. Cur sumit sibi imperium Gregorius in alienas Ecclesias? cum quidem tam tragice declamitet, se abhorrire ab vniuersalis Episcopi appellatione. Deinde cur ibi distrahit coniugia, ubi Diaconi non fuerant onerati votis, cur hic non ueretur superiorum Synodorum autoritatem. Hic lapsus cum manifestam impietatem & Tyrannidem contineat, satis apparet etiam Gregorij non fuisse sine magnis erroribus.

Idem quam iniustus est aduersus
eos,

PHILIP

os, qui infantibus fuerant iusti facti puberes aiebant. De his tales deserere durities non eodest, quia atque etiam quia valde cios opinionibus.

Addam re obscuro, Mout probet oblationem, Narratem in balais ferpeuit, ut pro se ment, ut ab illis p his pectis sumit contra manifestu Deut. xvij. N ueritatem. Et B pulus a Deo qui us, an a mortui ueniaru status p alioctris non se

ESIA.

PHILIP. MELANTH.

101.
eos, qui infantes in monasterijs educa-
ti fuerant iussu parentum, Et postea
facti puberes aliud uitæ genus expe-
tebant. De his respondet, nefas esse
tales deserere uitam monasticam. Hæc
duricies non eo tantum reprehenden-
da est, quia ætati facta est iniuria, sed
etiam quia valde confirmauit superstiti-
ciosas opiniones de monasticis cul-
tibus.

Addam tertium erratum non
obscurum, Mouetur spectris, ut com-
probet oblationem Sacramenti pro
mortuis, Narrat duos qui post mor-
tem in balneis seruierunt, quorū alter
petiuit, ut pro se fieret oblatio Sacra-
menti, ut ab illis pœnis liberaretur. Ab
his spectris sumit dogmata in Ecclesia
contra manifestum mandatum Dei.
Deut. xviiij. Non queras a mortuis
ueritatem. Et Esaia viij. Vtrum po-
pulus a Deo querit ueritatem pro ui-
uis, an a mortuis. Ergo qualiscūq; est
animarū status post hanc uitam, tamē
a spectris non sunt sumenda dogmata.
G iiij Deinde

102

DE ECCLESIA.

Deinde quis nō videt Poeticum esse, quod dicit pios post mortem factos esse balneatores. Similis fabula est cōmento de filiabus Danaï, quæ hauriunt aquam cribris.

Non instituimus hunc Catalogū, ut errorum confutationes adderemus, quæ extant alibi satis multæ, tantum recensere errata volui, ut appareat falli eos, qui sic admirantur Patres, tanquā fuerint ἀναμάρτητοι, & nusquam dissentiant a scripturis diuinis manifestis. Etsi igitur aliquid monent interdum eruditiores Patres, tamen de eis iudicandum est ex verbo Dei.

Omissis igitur alijs confutationib. breuiter quædam de illa oblatione pro mortuis adiictam. Non opus est queri an sit Purgatorium, nihil hæc questio ad oblationem pertinet. Etiam si esset Purgatorium, tamen impium est, offerre Sacramentum pro mortuis. Rationes multæ sunt firmissimæ.

Prima,

PHILIP
Prima, Im
tum in Ecclesi
Adplicatio coe
nis, fit sine ulla
tio diuino, Erg
hæc adplicatio e
Māiorem c
tentis, Non hal
hoc mandato et
bentur. Et huc p
stra colunt me
Item, Quidquid
tum est, Pono
Dei, nō possunt
dus non intelligi
sit, fingere cultu
obcedere a verbo
maxime concio
deplorant homi
cultus & dogma
fingunt horribil
verbū et cultus
voluntatem nol
querunt Deum
uam Christi

103.

ESIA.

PHILIP. MELANTH.

Prima, Impietas est instituire cul-
tum in Ecclesia, sine mandato Dei,
Adplicatio cœnæ Domini pro mor-
tuis, fit sine ullo mandato & testimo-
nio diuino, Ergo sine ulla dubitatione
hæc adplicatio est impia.

Maiorem cõfirmant plurimæ sen-
tentię, Non habebis deos alienos. In
hoc mandato etiam cultus alieni prohi-
bentur. Et huc pertinet dictum, Fru-
stra colunt me mandatis hominum.
Item, Quidquid nõ est ex fide, pecca-
tum est, Porro cultus sine mandato
Dei, nõ possunt ex fide fieri, Sed mun-
dus non intelligit, quantum peccatum
sit, fingere cultus sine mandato Dei,
discedere a verbo Dei. De hoc scelere
maxime concionantur Prophetæ &
deplorant hominum cœcitatem, qui
cultus & dogmata de voluntate Dei,
fingunt horribili audacia, nec retinent
verbũ et cultus, in quibus Deus suam
uoluntatem nobis proposuit. Ipsi cœci
querunt Deum alijs modis. Constat
autem Christum nõ tradidisse Sacra-

G v mentũ

Poeticum
mortem fac
milia fabula est
Danai, quæ
Cathol
addere
bi satis multa, tan
volui, ut appareat
irantur Patres, tan
pro, & nusquam
aris diuinis man
uid monent inter
es, tamen de eis
rbo Dei.
alijs confurati
de illa oblatione
Non opus est
n, nihil hæc cog
tinet, Etiam in
en impium est
pro mortuis
missimæ.
Pro

DE ECCLESIA.

mentum, ut pro mortuis adplicetur. Quæ ibi fit mentio mortuorum? Iubet celebrari cœnam, ut recordemur mortis & beneficiorum suorum, An mortui adsunt, ut una recordentur? sed breuiter adiiciam & alias rationes.

Secunda. Sententia certa est, quæ labefactari nequaquam potest. Iustus fide sua uiuet. Quare necesse est nos accipere remissionem peccatorum uiuos, ac impossibile est contingere ullis remissionem propter opus aut sacrificium cuiusquam sacrificuli. Causæ obscuræ, ambiguae longas disputationes requirunt. Hic error de oblatione refutatur adeo perspicuis & firmis argumentis, ut nihil desiderent longam explicationem. Doctrina de remissione peccatorum certa & perspicua est. Nemini contingit remissio, nisi fide propria eam accipiat. Hanc sententiam si quis tollit, contumelia adficiet Christum. Ergo contumelia adficiunt Christum, qui fingunt oblationem illam mortuis mereri remissionem. Tertia,

PHILIP
Tertia. Tanti
menti usus, qui
tur mortem et
impossibile est
desse, qui nec
de recordatione
nifestum est ex
Quia iubet cele
recordationem.
affingendum est.
si quis transfert ad
caminat inuitatio
Quarta. An
Beati mortui, qui
tur. Rom. viij. C
propter peccatum
propter iustificati
spiritu, donec ho
in quo harent re
adfiguratur, ut in
fides, agnitio D
lis. Sed mortuo
quæ abolerentur.
lus, Viuere spiri
torem, Illa v

ESIA.

PHILIP. MELANTH.

Tertia. Tantum n̄s prodest Sacra-
 menti usus, qui utentes eo, recordan-
 tur mortem et beneficia Christi. Ergo
 impossibile est, id opus mortuis pro-
 desse, qui nec utuntur ipsi, nec addunt
 sibi recordationem. Antecedens ma-
 nifestum est ex Christi institutione,
 Quia iubet celebrari hoc mysteriū ad
 recordatiōem. Nec aliud institutioni
 affingendum est. Siquis plus affingit,
 siquis transfert ad mortuos, impie con-
 taminat institutionem Christi.

Quarta. Aperte dicit Scriptura.
 Beati mortui, qui in Domino moriun-
 tur. Rom. viij. Corpus mortuum est
 propter peccatum, Spiritus uero uiuit
 propter iustificatiōem, Id est, iustificati
 spiritu, donec hoc corpus circūferunt,
 in quo hærent reliquiæ peccati, uarie
 adfiguntur, ut in inuocatiōe crescant
 fides, agnitio Dei & nouitas spiritua-
 lis. Sed mortuo corpore, peccati reli-
 quiæ abolentur. Et diserte addit Pau-
 lus, Viuere spiritum propter iustificas-
 tionem, Illa uita iustificati spiritus,
 non

ortuis adplicem
 mortuorum
 m, ut recorden
 orum suorum,
 ut una recorden
 ciam & alias ratios
 sententia certa est,
 uaquam potest. In
 Quare necesse est
 em peccatorū ui
 cōingere ullis re
 opus aut sacrifici
 iculi. Causæ obli
 disputaciones re
 oblatione refer
 sumis argumen
 longam explicat
 e remissione pec
 spicua est. Non
 illi fide proprie
 entiam siquis tol
 hristū. Ergo
 istum, qui fing
 ortuis meriti
 Ter

DE ECCLESIA.

non est pauor, aut sensus iræ Dei, sed est gaudium in Spiritu sancto, sicut Paulus inquit. Non sunt igitur poenæ Purgatorij.

Christus inquit ad conuersum La tronem, Hodie mecum eris in Paradiso, hoc est, in vita tranquilla & beata, non in poenis & pauoribus. Non igitur discedunt iustorum animæ ad cruciatus, sed ad gaudium spirituale & ad pacem. In hac uita exercentur pij horribilibus afflictionibus, quia Deus mirabili cõsilio uult Ecclesiam suam subiectam esse cruci, & degustare afflictiones Christi. Sic Adam, Isaac, Iacob, Ioseph, Dauid, Esaias, Ieremias, Iohannes Baptista & cætera lumina Ecclesie fuerunt in ærumnis, quarum magnitudinem enarrare nemo potest. Ideo Petrus inquit. Humiliamini sub potenti manu Dei.

Et si igitur tales sunt poenæ piorum, dum in corpore uiuunt, tamen post mortem esse tales afflictiones cur diceretur? cum hæ afflictiones sint destinatæ

PHIL I

stinatæ ad ag
quias in carne,
post mortem n
tæ, sicut Paulu
v. Rep
quæ gessit in co
bocent, Non
Domit. Item
more, qui met
affirmari potest.
adhuc exerceri
gant poenitentia

Sicut ad
non eo intelligi,
sed ut sint satisfa
explicanda est h
ctina satisfactio
ari contulerunt
quidem in eas d
in sententiam pluri
unt, de Purgato
tione pro mori
Cum igitur Pu
dilemari non

ESIA,

PHILIP. MELANTH.

stinatae ad agnoscendas peccati reli-
quias in carne, & ad poenitentiam. At
post mortem non est locus poeniten-
tia, sicut Paulus clare adfirmat, ij. Cor
inth. v. Reportabit vnusquisq; ea,
quae gessit in corpore, Et Psalmi hoc
docent, Non mortui laudabunt te
Domine. Item, Quoniam non est in
morte, qui memor sit tui. Non igitur
affirmari potest, aliquos post mortem
adhuc exerceri illis cruciatibus, ut a-
gant poenitentiam.

Si dicunt aduersarij cruciatus illos
non eo infligi, ut crescat poenitentia,
sed ut sint satisfactiones, Multo magis
explodenda est haec opinio, Nam do-
ctrina satisfactionum quam Sententi-
arij confinxerunt, falsa & impia est. Et
quidem in eas disputationes tanquam
in sentinam plurima mendacia conflu-
unt, de Purgatorio, de votis, de obla-
tione pro mortuis, deniq; alia multa.
Cum igitur Purgatorium qd vocant,
adfirmari non possit, impietas est insti-
tuere

108.

DE ECCLESIA.

tuere oblationem ad liberandos mortuos. Quamquam etiam si esset Purgatorium, non transferri ad mortuos coena Domini posset.

” Sed quid disputo. Orta est mentio Purgatorij a spectris, Deinde confirmata propter questum, Et nunc defenditur a Pontificibus, Cardinalibus, Episcopis, Canonicis, qui palam sunt Epicurei, ac securissime contemnunt iudicium Dei, Et quae de poenis post mortem legunt, sic accipiunt, ut fabulas Poetarum, de Ixione, Sisypho, Tantalos, aut similes, ac rident stulticiam aliorum, qui affirmant Deum proposuisse aeternas poenas impijs.

Omitto igitur disputationem in presentia. Basileae in Synodo exhibuerunt Graeci orationem de Purgatorio, quae hodie extat in Phorcensi Bibliotheca, in qua de loco Pauli i. Cor. iij. disserunt, Quem ad Purgatorium detorsit aetas recentior, cum constet eum locum de poenitentia loqui, Saluabitur, sic tamen quasi per ignem, Ergo uult la-
psuna

PHILIP
plum poenite
presenti uita lo
poenitentiae. I
dicitur, Simp
Cum Paulus di
non potest hie le
catus post mort
Loco in
plurima respo
erroribus gestor
quit iuriconsulta
contra Aristocrat
iosa exempla
quod iuris de resp
Kicaton p. 1000).
debant peccata
nolla pro mortui
Ergo fuit error sa
orum peccatis, u
cultus saepe recep
hominum ad sup
est omnibus etati
plum illud pugna
est citandum ad
siones in Eccl

LESIA.

PHILIP. MELANTH.

109
ad liberandos
mi esset Purg
ni ad mortuos
puto. Orta est m
pectris, Deinde et
questum, Et nunt
icibus, Cardinalib
icis, qui palam sum
issime contemnu
qua de poenis poli
te accipiunt, ut
Iaxione, Sisypho
s, ac ridens stultici
tant Deū prop
mprijs.
tur disputatio
ea in Synodo en
tionem de Purg
ctat in Phorc
de loco Pauli
n ad Purgatori
r, cum confite
loqui, Salubr
ignē, Ergo u
pl

plum poenitentia corrigi, Quare de
presenti uita loquitur, in qua locus est
poenitentiae. Profecto uerū est quod
dicitur, Simplex est ueritatis oratio.
Cum Paulus de poenitentia loquatur,
non potest hic locus detorqueri ad cru
ciatus post mortem.

De loco in Machabeis est etiam
planissima responsio, Veritas rerum,
erroribus gestorum non uiciatur, in
quit Iuriconsultus. Et Demosthenes
contra Aristocraten reprehendens ui
ciosa exempla, inquit, μή δὲ τοῦτο
ἡμῖν ἔατε λέγειν, ὡς γέγονεν, ἀλλ' ὡς ὅτι
δικαιοῦ γενέσθαι. Sacrificia Leuitica nō
delebant peccata coram Deo, deinde
nulla pro mortuis instituta fuerunt.
Ergo fuit error sacrificare pro mortu
orum peccatis, ut Iudaei alios uiciosos
cultus saepe receperunt. Natura enim
hominum ad superstitionem propensa
est omnibus etatibus. Ideo cum exem
plum illud pugnet cum Scriptura, non
est citandum ad confirmandas super
stitiones in Ecclesia.

Hæc

770
DE ECCLESIA.

Hæc fere sunt præcipua, quæ de Purgatorio citantur, Ideo autem hanc disputationem inferui, ut magis appareat lapsum Gregorij, qui confirmavit oblationem pro mortuis, aperte cum Apostolicis scripturis pugnare.

Quod cum ita sit, etiam Canon Missæ, ut vocatur, reprehendendus est, in quo dicitur fieri oblatio ad redimendos uiuos & mortuos. Quæ fuit audacia Sacramentum transferre ad mortuos? cum institutio tam clare de uiuis, de recordatione loquatur. Gregorius scribit hunc Canonem a quodam scholastico, ut ipse eum nominat compositum esse. Sed quisquis fuit autor, qui hanc rapsodiam congescit, illud negari non potest, dissentire Latinum Canonem ab utroque græco, quanquam nec græci Canones inter se consentiunt, Et differunt in locis insignibus.

Hactenus de Gregorio dixi, Nec uolo sequentium seculorum Scriptores adijcere.

PHILI

adijcere. Na
terauit postea
Tyrannis, cum
pellationem un
dier ac valde
aliquot Epistola

Pellam ad
piorum veterum
piditibus, & in
lud, tamen hoc
nequaquam ad e
eius temporis cor
in Apocalypsi
terribiles imagin
haud dubie Eccl
stendunt grassata
impios Doctores
natione oppressu

Monstrant
tie, quanta in E
bis fuerit, qui a
mis artibus in
vulgus, profusa

CLESIA.

PHILI. MELANTH.

ad iijcere. Nam doctrina magis dege-
nerauit postea. Accessit et Pontificum
Tyrannis, cum Gregorius adhuc ap-
pellationem uniuersalis Episcopi repu-
diat ac valde uituperet, ut testantur
aliquot Epistolæ in lib. iij.

Possum ad iijcere querelas Scri-
ptorum veterum de Episcoporum cu-
piditatibus, & inscitia, Quæ si nihil ali-
ud, tamen hoc monent Ecclesiam,
nequaquam ad exemplum & ideam
eius temporis constituendam esse. Sed
in Apocalypsi Ioannis proponuntur
terribiles imagines, quæ significant
haud dubie Ecclesiæ tempora, & o-
stendunt grassaturos statim in Ecclesia
impios Doctores, ac tyrannica domi-
natione oppressuros veritatem.

Monstrant & Synodorum histo-
riæ, quanta in Episcopis plurimis ra-
bies fuerit, qui ad tuendâ impietatem
inris artibus incenderunt Principes, &
uulgus, prorsus ut nunc Pontifices &
Episcopi

112.

DE ECCLESIA.

Episcopi omnibus artificijs Regum animos ad mouendum ciuile bellum incitare conantur.

Basiliius in fine libri de Spiritu sancto, quam tragica querela deplorat Episcoporum sui temporis furorem & impietatem, Narrat seditionibus & cedibus queri defensionem malorum dogmatum. Et ad Italicos ac Gallicos Episcopos ita scribit, ἀνατέτραπται μὲν γὰρ τὰ τῆς εὐσεβίας δόγματα, συγκέχυνται δὲ εὐσεβείας θεσμοί, φιλαρχίαι δὲ τῶν μὴ φοβουμένων τὸν κύριον ταῖς πρὸς αἰσῖαις ἐπιπέδωσι, καὶ ἐκ τοῦ προφανοῦς λοιπὸν ἀθλὸν δύσεβείας, ἢ προεδρία πρόκηται, ὥστε ὁ τὰ χαλεωώτερα βλασφημήσας, εἰς ἐπίσκοπον λαοῦ προτιμότερον, οἰχεται σεμνότης ἱερατικῆ, ἐπιλελοιπασιν οἰνομαίνοντες μετὰ ἐπισήμης τὸ ποιμνίου τοῦ κυρίου.

Id est, Euerfa sunt ueritatis dogmata, confusæ leges pietatis, ambitio non timentium Deum rapit gubernationem

PHIL I

rationem Ecd
ai honores, ti
quisq; est rabi
tus in lacerand
ibus; ita maxim
nore iudicatur. I
dōtib. cōueniens
eruditio gregen
Nulle sui ten
pingit, quorū uia
dicit imperia & ty
Cum igitur o
nō sine ueritate,
dicit, ut de doct
Dei, sicut Pater
filium audiamus. E
occurpedibus meis
Hæc de ueter
ratis, est multa pre
tia, non eo collegi
tudibus aliquid
pleroq; in his suis
mos, quidam e
dunt, sed ne ipsi q
tūm sui dist

LESIA.

PHILIP. MELANTH.

artificijs Re
adum civile
a sine libri de
tragica quere
am sui tempori
tatem, Narrat
bus queri detent
ymatum, Et
is Episcopos ita
uol' γούτ' τὰ πύ
... συγχεύονται
... αρχαι δὲ τῶν μα
... οὐ ταιε' προσομι
... του' προφορασε
... ἢ προεδρία πρ
... ἰάτερον, βλασφη
... του' προτιμώτερον
... εἰσατικῆ, ἐπιλελυ
... τὰ ἐπιστήμη, ἢ π
sunt ueritatis
es pietatis, am
eum rapit g
nation

nationem Ecclesiarum, nec aditis est
ad honores, nisi per impietatem, Ut
quisq; est rabiosissimus & audacissi
mus in lacerandis pñs & ueris dogma
ribus, ita maxime dignus Episcopi ho
nore iudicatur. Perijt grauitas Sacer
dotib. cōueniens, defunt Pastores, qui
eruditiōe gregem Domini pascant.

Sic ille sui temporis Episcopos de
cingit, quorū uicijis recentior ætas ad
didit imperia & tyrannides.

Cum igitur constet illam ætatem
nō sine uicijis esse, concedendū est Ec
clesiæ, ut de doctrina consulat uerbum
Dei, Sicut Pater cœlestis præcipit, ut
uiliū audiamus. Et Dauid inquit, Lu
cerna pedibus meis uerbum tuum.

Hæc de ueterum scriptorum era
tis, etsi multa pretermisi absurde dia
ta, non eo collegi, ut de ueris eorum
audibus aliquid detrahatur. Credo
plerosq; in his fuisse pios & præstantes
uiros, quidam etiam optime meriti
sunt, sed ne ipsi quidem uoluerunt an
ferri sua dicta, doctrinæ Christi.

H ij Deinde

114.

DE ECCLESIA .

Deinde hi, qui nunc nobis ueterum
autoritatem opponunt, valde illorum
testimonijs abutuntur. Etsi illis tem-
poribus semina errorum sparsa sunt,
tamen nondum in Ecclesiam peruase-
rant tam tetri abusus, Erat initio quas
liscunq; mentio Sanctorum. Quantū
accessit impietatis postea? Non igitur
citanda est Nazanzeni declamatio,
cum illius etas adhuc ignorauerit hanc
recentem Idolatriam.

Sed quid citant Ecclesiæ autorita-
tem aduersarij, cum non de doctrina,
non de religione dimicent, sed de suis
libidinibus atq; opibus. Tranquillitas
sua turbari nolunt, Hec una &
sola causa est, cur nos delere cupiant.
Nam dogmata quedam luce meridia-
na clariora sunt, Et tamen ut hæc op-
primant manifesta crudelitas exerce-
tur interficiunt pios, doctos & bonos
uiros, Sacerdotes propter coniugium,
Hoc ubi lectum est de ulla barbrie,
interfici homines propter honestum
coniugium? Si ueterem Ecclesiam
probant,

PHILIP

probant, cur h
tempora? An
gustinum arbit
tem suppliciorū
illi uero execrati
tem, & palam te
autores crudelita
bra, sed Diabol
ulla dubitatione
Sacerdotum, mu
deinde tot gentium
cra huic causa fuit
Postq; aute
Ecclesia, & cōstai
tholica Ecclesia
scripseris Propheti
& in Symbolis fr
tueni, manifestum
dela Catholica Ch
quod etiam præcipu
tiosum, Augusti
eidem sentire, l
tur, & pauca qua
tur, quæ tunc no
tuerunt.

115.

LESIA.

PHILIP. MELANTH.

inc nobis ue
nont, valde
antur. Erit
errorum spari
in Ecclesiam pe
bus. Erat initio
o Sanctorum. Q
tatis postea: No
Nazaneni decla
adhuc ignorauer
atiam.
citant Ecclesie
cum non de do
one dimicent, sed
opibus. Trans
ri nolunt. Heec
ur nos delere
quedam luce
Et tamen ut
sta crudelitas
ios, doctos &
propter contu
est de ulla ba
propter hono
eterem Eccle
pro

probant, cur hic non imitantur prima
tempora? An Ambrosium uel Au
gustinum arbitrantur hanc crudelita
tem suppliciorum probaturum fuisse?
Illi vero execrati essent hac immanita
tem, & palam testati, hos Pontifices,
autores crudelitatis, non Ecclesie mem
bra, sed Diaboli organa esse, ac sine
ulla dubitatione defensionem piorum
Sacerdotum, mulierum, puerorum,
deinde tot gentium, quae sunt coniun
ctae huic causae suscepissent.

Postquam autem dixi quae sit uera
Ecclesia, & constat nos doctrinam Ca
tholicae Ecclesiae Christi traditam in
Scripturis Prophetis & Apostolicis,
& in Symbolis fideliter retinere ac
tueri, manifestum est nos uere cum Ec
clesia Catholica Christi sentire. Ad
illud etiam, praecipuos Scriptores, Am
brosium, Augustinum, & paucos alios
idem sentire, si comode intelligan
tur, & pauca quaedam eis condonen
tur, quae tunc non uenerunt in con
trouersiam.

H iij De

116.

DE ECCLESIA.

De Liturgia nihil dubium est, nec priuatas, nec venales, nec funebres Missas fuisse ante Gregorium. Nec inuocatio Sanctorū multo ante Gregorium celebrari cepit.

Est & Lex de celibatu perpetuo admodū recens, quę nō aliam ob causam defenditur, nisi quia celibatus est commodior ad tuendas opes. Et manifestam iniuriam verbo Dei faciunt, qui adfirmant coniugium Sacerdotū cum iure diuino pugnare.

De pœnitentiā, de remissione peccatorum ac iustificatione, quam dicimus homines fide propter Christum consequi, nō propter opera, De satisfactionibus, de Clauibus, de traditionibus humanis, de rebus Politicis, plerūq; nostri disputauerūt planius, quam veteres, quæ tamen adparet consentanea esse perpetuis sententijs illorum, qui fuerunt eruditiores ac peritiores rerum spiritualium, qui quidem hanc explicationem ac methodum si legis-

sent,

PHILIE

sent, pro sua
fuisse, V
stantem Th
ex nostrorū exp
tione, primum
tentiam intellexi
Scio ex ue
multa pugnantiā
Et exerpit pro
videtur comodū
opes mella legunt
abstinet a iudicijs Ec
te. Nō prouoco
sed ad meliores,
simū & quatenus
Qui cum ipsi inte
rim, veniam nobi
reprehendemus, t
certam scripturā
quamur, nec dis
et teneamus, qu
voluerūt, interd
potuerūt. Nihil
doctrinæ genu
vere esse ipsum

LESIA.

PHILIP. MELANTH.

nihil dubitarent, pro sua pietate candidè probantes, si i fuissent, Vt audio narraſſe uirum prestantem Theologũ Parisiensem, ſe ex noſtrorũ explicatione, de iuſtificatione, primum rectius Auguſtini ſententiam intellexiſſe.

Scio ex ueteribus excerpti poſſe multa pugnantia cũ noſtris ſententijs. Et excerptit pro ſuo adfectu quiſq; qd uidetur cõmodũ, ut ex iſdem florib. apes mella legunt, aranei venena. Sed abſint a iudicijs Eccleſiaſticiſ, ſycophãtię. Nõ prouoco ad omnes Scriptores ſed ad meliores, Ambroſium, Auguſtinũ & quatenus alij cũ hiſ conſentiũt. Qui cum ipſi interdũ pugnantia dixerint, veniam nobis dabunt, ſi quædam reprehendemus, modo ut manifeſtã et certam ſcripturæ diuinę ſententiam ſequamur, nec diſcedamus a Symbolis, & teneamus, quod ipſi ſpectarunt ac voluerũt, interdum autẽ explicare non potuerũt. Nihil enim dubium eſt hoc doctrinæ genus quod profitemur, uere eſſe ipſum conſenſum Catholicæ

H iij Eccleſiæ

118.

DE ECCLESIA.

Ecclesiæ Christi, ut ostendunt Symbo-
la, saniores Synodi, & eruditiores Pa-
tres. Hæc respondi moderatioribus,
qui auctoritatem Ecclesiæ aut Patrum
nobis opponunt.

Exoritur autem quoddam nouum
genus sapientum, qui cum sint *αθεοι*,
nulla prorsus volunt moueri de relli-
gione certamina, laudant pacem, &
concordiam, execrantur omnes, qui
quocunq; modo ferunt discordias, hos,
tanquam *καθάρματα*, & pestes generis
humani tollendos esse censent. Hæc
est una Philosophia Pontificum, Car-
dinalium, Regum, Canonorum &
plurimorum, qui perhiberi volunt uiri
Politici, qui scilicet ocium suum inter-
turbari nolunt, nolunt dignitatem su-
am labefactari, oderunt doctrinam,
quæ uidetur offectura cōmodis ipso-
rum, deniq; alius aliam habet causam.
Horum omnium una vox est in Re-
gum consilijs. Nullam mutatiōem con-
cedendam esse, retinendam esse con-
cordiam

PHILIP
ordiam Eccle
saria potestati

Deinde h
qui uehementis
sententiam edun
mnes nihil opus
torum scripta, S
centones nuper
initio tanquã Sol
aliquis, condonari
tate, ut uerba sedi
temptum, comm
hæc omnia sit ordin
pub. quam Lege
est non nominat
tamen quos præcip
dit, de lamit ad
dam tyrannicas &
suum exulsimus
opinor eum hæc
cum eadem dicar
& docuentibus
quæ iste capter.
Totum h

49

ESIA.

PHILIP. MELANTH.

cordiam Ecclesiae, auctoritatem ordi-
nariae potestatis.

Deinde habent suos Rhetores,
qui uehementissimas Conciões in cam
ententiam edunt, quos nominari om-
nes nihil opus est. Extant enim mul-
torum scripta, Sed ex omnibus illis
entones nuper consuit Omphalius.
nitio tanquã Solon aut Areopagita
liquis, concionatur de Legum digni-
ate, uituperat seditiones & legum cõ-
emptum, commemorat quam dulcis
harmonia sit ordinis & iustitiæ in re-
pub. quam Leges efficiunt. Deinde
tñ non nominat certam professiõem,
amen quos præcipue petat, satis osten-
dit, de clamat aduersus nos, qui quas-
dam tyrannicas & impias leges Ponti-
ficum excussimus. Etsi autem non
opinor eum hæc gratis dicere, tamen
eum eadem dicantur a multis summis
& eloquentibus uiris, non disputabo,
quid iste captet.

Totum hoc genus concionum
H v spectat

ostendunt Sy-
, & eruditione
ndi moderatione
Ecclesiae aut Pa-
ti.
item quoddam m-
um, qui cum sint
volunt moueri de-
na, laudant pace
reerantur omnes
to serūt discordia
qua. & pelles g-
dos esse censent.
phia Pontificum
m, Canonice
i perhiberi volu-
et octum suum
olunt dignitate
oderunt doctrin-
tura cõmodis
liam habet can-
una vox est in
um mutatiõem
inendam esse
cordi

120.

DE ECCLESIA.

spectat ad confirmandos potentum animos, ne ulla moderata & pia cōsilia audiantur, deinde ut inflammati iniustam seviciam exercent. Ut autem Dauid petebat, ne valerent consilia Achitophel, sic nos precabimur Deū, ne horum Rhetorum eloquentia ueritatem & gloriam Christi opprimat. Et cum scriptum sit, Ex ore infantū & lactentium perfecisti laudem, sperabimus Deum nō defuturum nobis esse in refutandis illis calumnijs, & in gloria Christi illustranda.

Scio plausibiliter dici de Legum dignitate, de pace, de tranquillitate cōmuni. Non adeo rudis sum literarum, nec adeo alienus a ciuili consuetudine uitæ. Sentio etiam in repub. comuni tranquillitati ea onera condonanda esse, quæ sine impietate tolerari possunt. Valeant in eo genere hæ sententia, τὸ κακὸν εὖ κερύθωρ, μὴ κινητέον. Et quod Plato dixit, ut deliri Patris, ita patriæ desipientis mores tolerandos esse. Recte ista in loco dicuntur, de ciuilibus

PHILIP

alibus onerib. ...
trantur, sed he
eratur ad obri
Doctrinae error
quam dissimula
tus inquit, Si qu
fundam eum. I
Non habebis D
referendū est on
legib. hominū, in
nitati, paci, patri
miribus nihil est a
anteferendum est
Propheta,
patriam & patrie
alij, amarunt ma
prehendere impi
opiosos coacti su
stus prometur se
ferre, tanquam ig
rus ingentes dis
enim exillere ce
quia Diabolus
Dei, & quanti
tum Dei cona

121.

LESIA.

PHILIP. MELANTH.

mandos poterat
oderata & pia
ade ut inflamm
exerceant. Vt
, ne valent co
nos precabimur
etorum eloquent
oriam Christi opp
um sit, Ex ore in
perfecisti lauden
m nō defuturum
dis illis calumnia
illustranda.
abiliter dici de l
ace, de tranquill
eo rudis sum lire
s a civili confus
iam in repub. d
a onera condit
mpietate tolera
eo genere hae
ut sup, qui kavit
t, ut deliri Pat
s mores tolera
loco dicuntur.

libus onerib. quæ sine impietate to
erantur, sed hæc Philosophia nō trans
eratur ad obruendam gloriam Dei.
Doctrinæ errores, & Idolatria nequa
quam dissimulari debent, Sicut Chris
tus inquit, Siquis negauerit me, con
undam eum. Primum præceptum,
Non habebis Deos alienos, longe an
teferendū est omnib. rebus humanis,
regib. hominū, imperijs ordinariæ po
estati, paci, patriæ, concordie. His no
minibus nihil est augustius, sed tamen
anteferendum est nomen Dei.

Prophetæ, Apostoli haud dubie
patriam & patrię tranquillitatem, siqui
alij. amarunt maxime. Et tamen re
prehendere impios cultus, & pravas
opiniōes coacti sunt. Et quidem Chri
stus profitetur se doctrinæ genus ad
ferre, tanquam ignem, qui sit accensu
rus ingentes discordias. Necesse est
enim existere certamina de cultu Dei,
quia Diabolus ardet horribili odio
Dei, & quantum potest delere ver
bum Dei conatur, & aduersus Deum
homines

122

DE ECCLESIA.

homines impios incitat, ac secum trahit florentissima imperia, cum his hostibus belligeratur Christus.

Quare cum necesse sit pijs reprehendere & abolere impios cultus, non possunt non esse mutationū autores, Sic erant maximarum mutationū autores Prophetæ & Apostoli. Quamvis igitur politica sapientia abhorret ab ipso mutationis nomine, Et pijs, qui certe non omnes stolidi aut fatui sunt, intelligunt quantum difficultatum & periculorum adferant mutationes, tamen Christianū pectus antefert mandatum Dei, & excelso animo excipit omnes difficultates easque intelligit regi a Christo, cui omnia subiecta sunt, ut inquit Propheta.

Hæc breuiter respondeo, nō tam Omphalij orationi, quam illorum sapientum argumentis, qui in omnibus consilijs concionantur de uitandis mutationibus, de concordia. Etsi autem homines athei hanc responsionem derident,

PHILIP

ident, tamen hæc argumentis deterreat professione ve

Et hec scribitur iuuentutis cillebris opibus nimis multorum etiam irretitos te Quod uitandæ sit debeat fauere ordi præsentem for quatenus laudat premonendi sumus præcepti. Nos.

Doko quos genis peditos co ac faces esse ad crudelitatem, & pietatem. Illa est præstantibus uinam Dei confert ueritatem. Hic

CLESIA.

PHILIP. MELANTH.

vident, tamen pijs utile est considerare hæc argumenta, ne illa sapientiæ species deterreat animos a pietate, & a professione veritatis.

Et hæc scribo maxime admonendæ iuventutis causa. Impij cum alijs illecebris, opibus & alijs commodis animos multorum capiunt, tum uero etiam irretitos tenent his persuasionib. Quod uitandæ sint mutationes, Quod deceat fauere ordinariæ potestati, tueri præsentem formam reipub. Hæc quatenus laudanda sint, Christiani premonendi sunt, ne obliuiscantur huius præcepti. Non habebis Deos alienos.

Doleo quosdam excellentibus ingenijs præditos conspirare cum impijs, ac faces esse ad incitandos Reges ad crudelitatem, & ad stabiliendam impietatem. Illa est uirtus digna magnis & præstantib. uiris, præcipue ad gloriam Dei conferre industriam, atq; auctoritatem. Hic scopus propositus esse debet

incitat, ac secur
imperia, cum
ur Christus,
m necesse sit pijs
olere impios cultu
esse mutationu
dinarum mutatio
ta & Apostoli. Q
a sapientia abhor
is nomine, Et p
nes stolidi aut fatu
antum difficultat
adferant mutatio
nū peccatus antefert
excesso animo
ates easq; intelli
omnia subiecta
er respondeo,
ni, quam illoru
ntis, qui in om
tur de uita
cordia. Et si an
c responsonem
tia

124

DE ECCLESIA.

debet omnib. ut suo quisq; loco, quantum potest conferat aliquid operæ ad conservatiōem cœlestis doctrinæ. De alijs Parasitistris parvulis, qui scribunt Sycophanticos libellos hoc loco nō dicam, qui sunt ex illo genere κολάκων, quales alebat Dyonisius Siculus, qui sputum Tyranni excipiebant, ac lingebant predicantes nectare dulcius esse.

Redeo ad sapientes illos, quorum aliqui simulantes religionem, postquam uident absurdas superstitiones superiorum temporum excusari non posse, adstringunt ritibus & decretis, molliores interpretationes, ut recte stabiliant impietatem, conservatis ritibus ac uiciosis decretis. Talis est liber editus Coloniae, titulo Reformationis.

Audio & Contarenum Cardinalem in Italia dicere solere, Lutheranos iniuriam facere Romanis proceribus, cum adscribant illis errata plebeiorum scriptorum, ut Legendarum, Dormi secure, et similium. Nunquam sic sensisse

PHILIE

hæc Romano
has probasse.
ata. Ac scio u
esse, qui hoc ne
gularis sapientia
num eo iniusti
anobis correct
tuentur & nosti
fucuz incautis
triqua d'is au Jea
desunt in nos ex
Deinde nō cogita
phisticam fore ex
uera religionis.

Stingens per
missi glossas sue
rum est. Mani
cultu sanctorum,
tis. Et tamen gl
retinendos ritus
palo postfortals
ones excusabūt.
impia & pernicio
gestatio cōtra

125.

ECCLESIA.

PHILIP. MELANTH.

uo quisq; loco
 rat aliquid op
 celestis doctri
 is parulis, qui
 s libellos hoc lo
 ex illo genere
 Dyonisius Sicut
 anni excipiebant
 ntes ne trare doli
 ad sapientes illos
 ntes religionem
 absurdas super
 temporum excu
 gunt ritibus & d
 terpretationes, u
 etatem, conserua
 decretis. Talis
 e, titulo Refor
 Contrarium Ca
 re solere, Luth
 Romanis proce
 is errata plebi
 egendarum, D
 . Nunquam

fuisse Romanos proceres, aut ineptias
 illas probasse. Ita nūc a se deriuant er
 rata. Ac scio ubiq; gentium plurimos
 esse, qui hoc nouo artificio laudem sin
 gularis sapientiæ aucupantur, Qui pri
 mum eo iniusti sunt, quod cū pleraq;
 a nobis correcta ex nostris libris mu
 uentur & nostris se pennis ornent, ut
 uicium incautis faciant, tamen nobis
 aliqua δ'ιδ'ακ'τ'ε'α, reddunt, Non enim
 desinunt in nos exercere crudelitatem,
 Deinde nō cogitant hanc nouam So
 phisticam fore extremam perniciem
 ieræ religionis.

Si ingenijs petulantiorib. licet cō
 minisci glossas suo arbitrio, quid futu
 rum est? Manifesta est Idolatria in
 cultu sanctorum, in Missis pro mor
 tuis. Et tamen glossæ affinguntur ad
 retinendos ritus per sese uiciosos. Ita
 paulo post fortassis ægyptias superstiti
 ones excusabūt. Absit ab Ecclesia hæc
 impia & perniciofa Sophistica, quæ est
 pte statio cōtraria facta. Cultus nō in
 stitutus

Lib.

DE ECCLESIA.

stitutus expresso Dei verbo, per sese uiciosus est, etiam si affingas quamcunq; uoles glossam, Vt inuocatio Sanctorum per se uiciosa est, quia non est instituta diuinitus, deinde & ob hanc causam per se uiciosa est, quia hic ipse mos, etiam si diuersum cogites, tribuit Sanctis honorem, Deo proprium, quod omnes audiant, Possem exempla multa recitare, sed desino ac pios hortor, ut istam nefariam Sophisticam execrentur.

Ezechias non solum supersticiosas opiniones de Aeneo serpente corripuit, sed ipsam statuam deleuit. Ita pietas est cum impijs opinionibus ritus ipsos abscere, qui non sunt proprie mores Politici. Sicut scriptura precipit Idola destrui. Sic ipsi ritus priuatarum Missarum, inuocatio Sanctorum, Votorum obseruatio, Monasticus uestitus, Sodalicia monastica, uinculum celibatus, discrimina ciborum, & similes inepti ritus a superstitionibus orti tollantur & aboleantur.

Sed

PHIL

Sed quic
phistica ping
ere agunt, u
sa, sed ut qu
dant suam aut
ant impietatem
lant praua opi
neant. Necessite
Nam Diabolica
um, non tantu
rannos ad se uici
indicias fruens p
offendens bellas
bus cauendis to
sancus, ut ad T
lus, venturos sp
ad Colleses ai
nae sciem sapie
Nontantū n
spargentur, qual
tera & recentia,
festa fuerunt im
rum, Sed etiam
dogmata & in

CLESIA.

PHILIP. MELANTH.

Sed quid disputo, Illi qui hac Sophistica pingunt uiciosos ritus, nō hoc uere agunt, ut tollant errores ex Ecclesia, sed ut qualicumq; pretextu defendant suam autoritatem, & arte stabiliant impietatem. Facile enim repullulant prauæ opinioniones, si ritus ipsi maneant. Necessē est pios uigilantes esse. Nam Diabolus oppugnat Euangelium, non tantum palam incitans Tyrannos ad seuiam, sed etiam callide insidias struens pretextu sapientiæ & offundens bellas persuasiones, de quibus cauendis toties precipit Spiritus sanctus, ut ad Timotheum inquit Paulus, venturos spiritus impostores, & ad Colossenses ait traditiones humanas speciem sapientiæ habituras esse.

Non tantū manifesta deliramenta spargentur, qualia fuerunt pleraq; uetera & recentia, ut paulo ante manifesta fuerunt imposturæ indulgentiarum, Sed etiam homines astuti falsa dogmata & impios ritus artificiose

I pingent

Dei verbo, pe
m si affingas q
ossam, Vi in
se uiciosa est, q
uicinitus, deinde
per se uiciosa est, q
iamli diuersum
tis honorem, Deo
omnes audiant, p
ita recitare, sed de
ut istam necessariam
ntur.
as non solum sup
s de Aeneo serpen
sam statuari deli
impis opinionib
qui non suta
Sicut scriptura
i. Sic ipsi ritus p
, inuocatio San
ruatio, Monasti
monastica, vit
nina ciborum,
a superstitionib
arur.

DE ECCLESIA.

pingent, ut magno cum adplausu ex-
 cipiantur, amentur ac retineantur.
 An non habet sapientiæ speciem im-
 pietas Samosatensium? An non est plausti-
 bilis error Pelagij prophanis ingenij?
 Ita habent hæc speciem sapientiæ, Pro-
 deest ad pacem & tranquillitatem, reti-
 nere usitatos mores, decerpantur igitur
 horridiores opinioniones & affingan-
 tur interpretationes εὐφημοτέροι, ritus
 ipsi retineantur. Splendide hoc dici
 uidetur cum longe aliud agatur.

Hæ Sycophantiæ significatæ sunt
 in historia de Christo, quem cum oculo-
 los eius uelassent, eiq; colaphos impe-
 gissent lictores irridentes, iusserunt
 vaticinari, a quo percussus esset. Sic
 excusatores isti impiorum rituum lu-
 dibrio habent Christum & Ecclesi-
 am. Postquam insulsum aliquod
 glossema excogitarunt, putant se iam
 præstrinxisse Christo oculos, Deinde
 addunt colaphos, hoc est, impietatem
 stabiliunt,

PHILI.

stabilunt, incert
 titatem, ac Tri
 profus deleu
 in suo the
 antur a malis, a
 porum seruiunt
 andus est Deus,
 chantarum reprim
 Nander ait g
 quod appella
 autem exiguae
 longitudine pedis, S
 est, ut ab illis ict
 truentis toto corpo
 bus, auribus, vels
 sanguis, ut sanguine
 uent oculi, ut arde
 minatione totum c
 generis bestia cum
 ulet Nanderum F
 uer pede illam co
 uentus Hemorrh
 uer amissa spina
 uerit hanc nou

LESIA.

PHILI. MELANTH.

abiliunt, incendunt Reges ad cru-
 elitatem, ac Triumphos agunt, quasi
 m prorsus deleuerint veritatem. Ipsi
 ausum in suo theatro auferunt, præ-
 antur a malis, amantur a Regibus,
 orum seruiunt cupiditatibus, Sed
 andus est Deus, ut hoc genus Syco-
 antarum reprimat.

Nicander ait genus esse Serpen-
 n, quod appellat Hæmorrhoidas,
 ut autem exiguæ bestiolæ, vnius
 gitudine pedis, Sed veneni tanta
 est, ut ab illis icto sudor erumpat
 entus toto corpore, ut ex ore, na-
 us, atribus, vesica large profluat
 guis, ut sanguineas lachrymas ex-
 nt oculi, vt ardeat incredibili in-
 matione totum corpus. Huius
 meris bestia cum in Aegypto ne-
 set Nauderum Helenæ, Heroica
 alier pede illam contriuit, vnde &
 teritas Hæmorrhoidũ dicitur clau-
 Dare amissa spina. Porro euentus
 endit hanc nouam Sophisticam
 I ij intera

DE ECCLESIA.

interpretandarum traditionum, venenum esse non dissimile Hæmorrhoidum. Indocti etsi sunt nobis infestissimi tamen pertinacia & odio pugnant, non pugnant autoritate. Istæ Hæmorrhoides propter doctrinæ opiniõem, propter Sophismata, & ut vocat Paulus propter speciem sapientiæ, sunt in admiratione, incitant animos potentum ad opprimendam veritatem. Hoc veneno accensi Principes, flammam odij concipiunt, sunt cruenti & furenter crudeles. Sed Christus non sinet obrui lucem Evangelij, Sicut scriptum est, Quod est ex Deo, non abolebitur. Proinde Ecclesia in qua lucet vera doctrina, tandem illis Hæmorrhoidibus spinas exeret. Non oppriment veritatem Sophisticæ illæ interpretatiões, & astuta & crudelia consilia implorũ.

Quod vero passim aliqui cupiditate concordia, expectant Pontificum synodos, & sperant has Ecclesiæ mendicaturas

PHILIP.

dicaturas esse,
 age falluntur,
 & eorum
 bellum g
 Quod ut ita
 non tantum huma
 & non leu
 de
 Nat
 sanari,
 oppugnant
 manifestam
 re
 & par
 sicut hitte
 Saul, populi Iu
 Et Deus miratur
 sicut Psalmus in
 oculi eorũ &c.
 suppicia, oblig
 fcederibus.
 antur, sed cla
 piorum Prin
 tum est hos m

CLESIA.

PHILIP. MELANTH.

traditionum
ssimile Harm
est sunt nobi
ia & odio pug
ricate. Istæ Hem
doctrina opinio
rata, & ut vocat
em sapientia, sum
citant animos po
lam ueritatem. H
Principes, fram
unt cruenti & h
Christus non in
elij, Sicut scrip
Deo, non ab
a in qua luce
illis Harmo
Non opprim
e illa interpre
talia consilia
passim aliqu
pectant Pon
t has Ecclesi
dis

dicaturas esse, aut uicia correcturas
longe falluntur, Nunquã enim Pon
tifices & eorum coniurati ac Satellites
desinent bellum gerere aduersus Chri
stũ, Quod ut ita existimem, moueor
non tantum humanis coniecturis. que
multæ & non leues sunt, Christi di
ctis moueor, deinde exemplis omnia
um ætatum. Nam Christus negat
blasphemus sanari, qui contra consci
entiam oppugnant ueritatem, defen
dunt manifestam ἰδωλομανίαν, & pi
orum cruore se resperferunt. Furor
blasphemias & parricidia haud dubie
comitatur, sicut historiæ Cain, Phara
onis, Saul, populi Iudaici testantur.

Et Deus minatur cecitatẽ blasphemis, sicut Psalmus inquit, Obscurentur oculi eorũ &c. . Itaq; augent quotidie supplicia, obligant sibi Principes impijs foederibus. Nec tantum palam grassantur, sed clam struunt insidias uitæ piorum Principum. An existimandum est hos moderata aut pia cõ-

I iij   filia

132
DE ECCLESIA.

filia admissuros esse. Et aliquoties iam experti sumus plerosq; qui simularunt moderationem, tamen re ipsa nihil egisse, nisi ut nos irretitos opprimerent, ac totum doctrinae genus delerent. Scio paucos quosdam esse saniores in hostium Collegiis, qui deplorant potentum pertinaciam, sed horum sententiae exploduntur tanquam scholasticae.

Hæc cum ita sint, piæ mentis est, & cogitantis de sua salute, de gloria Christi, querere quæ sit uera Ecclesia, ut huic se adiungat, ut huius cætus, & gregis Christi pars sit, Sicut inquit Christus. Qui non est mecum, contra me est. Deinde sciat Ecclesiam nequaquam esse Tyrannos & persecutores Christi, & eos, qui se uicium uel adiuuant, uel comprobant. De his teneamus Regulam certissimam Pauli, Siquis aliud Euangelium docuerit, anathema sit. Et cum ait, anathema sit, non existimemus usum esse leui aut uulgaris maledicto, Cum nominat anathema,

PHILIP

anathema, sign
eiecit hoste
regios esse, t
uas Deus execr
tate & confu
daturus graue
corruptionis cu
quit de hoc gene
nem sicut vesti
tut aqua in interi
um in ossa eius.
nis contagium no
corruptioni cum illis
oppugnant, & ex
nis,
Non igitur ex
momenti habere h
quis aliud Euangel
thema sit. Non si
sunt Ecclesie me
Christi, qui cum se
Ecclesie conco
tat, sed de tyrant
sident sanare Ecc
vita ciuilia, vaf

CLESIA.

PHILIP. MELANTH.

Et aliquoties anathema, significat Deum ex Ecclesia eiecisse hostes uerae doctrinae, eosque fugiendos esse, tanquam diras pestes, quas Deus execratur. Pollui se horum societate & consuetudine boni sciant, & duros graues poenas amicitiae & coniunctionis cum illis. Psalmus inquit de hoc genere, Induit maledictionem sicut uelamentum, & intrauit sicut aqua in interiora eius, & sicut oleum in ossa eius. Huius maledictionis contagium nocet ceteris, qui sunt coniuncti cum illis, qui & ueritatem oppugnant, & exercent se uicium in pios.

Non igitur existimemus parum momenti habere hoc mandatum, Si quis aliud Euangelium docuerit, anathema sit. Non sunt Episcopi, non sunt Ecclesiae membra, sed hostes Christi, qui cum furibus agitentur, non de Ecclesiae concordia & pace cogitant, sed de tyrannide stabilienda. Non student sanare Ecclesias, sed moluntur bella ciuilia, vastitatem Ecclesiarum,

I iij Parria

DE ECCLESIA.

Parricidia piorum Sacerdotum, & piarum mulierum. Proinde non expectanda est ab illis emendatio Ecclesiarum, sed potius cogitandum ut sententia, animo, & voluntate quisque se ab illis seiungat, fugiat eorum *ἑδωλομανίαν*, non audiat conuicia contra veram doctrinam, non adiuuet, non approbet illorum consilia, non confirmet eorum potentiam. Fugite Idolatriam, inquit Paulus. Hæc præcepta non sunt leuia ducenda.

Vera igitur Ecclesia quærat, sciamus in hac exaudiri preces, in hac sciamus esse Christi membra, ad hanc sciamus pertinere promissiones Euangelij. Non pertinent promissiones ad hostes Euangelij, sicut nec ad Iudæos, nec ad Mahometistas pertinent, ut sæpe testatur Deus, Et Psalmo. xvi. inquit, Pontifex Christus, Non offeram eorum libationes, nec faciam eorum mentionem labijs meis. Quem hæc tam tristis comminatio nō moueat, ut fugiat cœtum

PHILIP.

in aduersant
deniq; plena e
scriptura diuin
que iubent fuge
æ & vera Eccl
m doctrinam,
re veram Ecclesia
Nec cogit
tionem ciuitate
hic coetus est ve
ret pura Euan
gea recte admini
ra diuinitus tradita,
se est aliqua esse u
na, quæ prestant
agunt poenitentiam
veritate, conferun
ran ad Euangelij
stendunt suam con
vocationi, deniq;
Deo mandata, e
minis generis, in
vocationem & ali
firmo esse verat
oportet pios ubi

LESIA.

PHILIP. MELANTH.

Sacerdotum, & proinde non emendatio Ecclesie cogitandum ut voluntate quibusq; regat eorum & conuicia contra n adiuuet, non a nstia, non con am. Fugite Idola. Hae pracepta mda. tur Ecclesia qua exaudiri preces Christi membra certinere promittunt non pertinent pro Euangelij, sicut ad Mahometum saepe testatur Deus. inquit, Ponam offeram eorum eorum mentio nem haec tam oueat, ut fugiat

tum aduersantem verae Ecclesiae? Denique plena est in utramque partem Scriptura diuina talibus concionibus, quae iubent fugere hostes verae doctrinae & verae Ecclesiae, ac amplecti ueram doctrinam, amare, iuuare, ornare veram Ecclesiam.

Nec cogitemus tantum Platonicam civitatem esse Ecclesiam.

Hic coetus est vera Ecclesia, in qua lucet pura Euangelij doctrina, in qua recte administrantur Sacramenta diuinitus tradita, In tali coetu necesse est aliqua esse uiua Ecclesiae membra, quae prestent Deo ueros cultus, agunt poenitentiam, inuocant Deum uera fide, conferunt studium & operam ad Euangelij propagationem, ostendunt suam confesionem, seruiunt uocationi, denique prestent pia officia a Deo mandata, exercentur periculis omnis generis, in quibus exercent inuocationem & alia bona opera. Hanc affirmo esse veram Ecclesiam, cum qua oportet pios ubique terrarum coniungere.

136

DE ECCLESIA.

ctos esse sententia, voluntate & confessione, Ac tales esse sentio Dei beneficio, nostras Ecclesias, quæ profitentur puram Euangelij doctrinam, quæ est sine ulla dubitatione, consentiens sententia Catholicæ Ecclesiæ Christi.

Vtinam bonæ mentes considerent quantum referat, non esse in castris hostium Ecclesiæ, sed esse ciuem veræ Ecclesiæ Christi, propter quam Deus innotescere voluit, propter quâ omnia cõdidit, quam Filij sui sanguine sanctificauit, in qua patefecit se admirabilibus operibus per Patres Noe, Abraham, Ioseph, Moisen, Dauidem, Eliam, Eliseum, Apostolos, & reliqua lumina Ecclesiæ, Deniq; quæ habebit uitam & gloriam æternam, fruetur commercio Dei & piorum Angelorum. Quanta gloria & beatitudo est, huius cœtus socium esse, in hoc agmine conspici, quod ducit Christus, quod circumuolant pij Angeli, in quo incedunt Principes Adam, Noe, Abraham

PHILIP

raham, Moisi
signib. predi
iam certum
uas, non com
ie impietatem
veram doctrina
eris, & pjs mo
inquit Rogate
aiunt, qui dilig
& dulcem senten
tes, ut adiuuent
Ecclesiam, ut do
cõsensum nreant
relacant, ut pre
comunem saluter
impios Doctores
arceant.

Opto autem
gnitudinem hor
si politici consider
possunt Ecclesiam
posteritatem, cu
uitam relinquere
magis debent v
corruptam rel

LESIA.

PHILIP. MELANTH.

braham, Moyses, Elias & reliqui uiri
insignib. pediti donis. In hoc agmi-
ne iam certum tenes locum, si non ad-
iuuas, non comprobas hostium Ecclē-
siæ impietatem & crudelitatem, sed
veram doctrinam amplecteris, confi-
teris, & pijs moribus ornas. Psalmus
inquit. Rogate pacem Ierusalem. Be-
ati erunt, qui diligunt eam, O suauem
& dulcem sententiam. Hortatur om-
nes, ut adiuuent omni genere officij
Ecclesiam, ut doctrine puritatem, &
cōsensum tueantur, ut Doctorib. be-
nefaciant, ut precibus & votis Deo
comunem salutem commendent, ut
impios Doctores, ut Tyrannos inde
arceant.

Opto autem ex animo, ut ma-
gnitudinem horum officiorum ui-
ri politici considerent, qui & debent &
possunt Ecclesiam iuuare, Intueantur
posteritatem, cui ut repub. consti-
tutam relinquere cupiunt, ita multo
magis debent veram Dei agnitiōem,
incorruptam religionem, purū Euan-
gelium,

138
DE ECCLESIA.

gelium, recte constitutas Ecclesias tradere, Sicut Paulus iubet Timotheum fideliter custodire depositum, ut integrum & incontaminatum ad posteros perueniat. Hac cura prorsus nihil adfici uidemus Pontifices, Episcopos, Canonicos, de opibus suis dimicant, non de doctrina, Ergo alij in scholis, in gubernatione ciuitatum, suscipiant hanc curam. Hoc sacrificium precipue Deus ab omnibus postulat, Sicut Petrus inquit, Vocatos nos esse, ut celebremus Dei beneficium. Hic precipuus finis omnium consiliorum atq; actionum sapientibus propositus esse debet, ut ornent gloriam Christi.

Pro hoc officio ingentia premia pollicetur in hoc uersiculo Deus, Beati erunt, qui diligent Ecclesiam, Defensionem, successus, & salutem perpetuam promittit his, qui veram Ecclesiam amant. Hac uoce pñ exuscitent animos ad curam ornandæ Ecclesiæ, seq; non modo aduersus Tyrannorum minas confriment,

PHIL
ment, sed et
illorum muni
& Ecclesia
sionem in
tum cita
tandos
ere

IMPRESSVM
PER IOSEF

ANNO. M.

139

ESIA.

titutas Ecclesie
iubet Timothee
depositum, ut in
minatum ad poste
cura prorsus nihil
ontifices, Episcop
opibus suis dimi
a, Ergo alij in sci
e ciuitatum, suscip
oc sacrificium pro
us postulat, Sicut
catos nos esse, ut
reficium. Hic pro
consiliorum atq
us propositus esse
oriam Christi.
fficio ingenti
hoc uersiculo
qui diligent Ec
m, successus, d
promittit his,
amant. Hae
imos ad curam
leq; non moder
um minas com
m

PHILIP. MELANTH.

ment, sed etiam contra Sophisticam
illorum muniant, qui falso antiquitatis
& Ecclesiae testimonia ad defen
sionem impiorum dogma
tum citant, ad quos refusa
tandos nonnihil instru
ere studiosos
voluit.

**IMPRESSVM VITEBERGAE
PER IOSEPHVM CLVG.**

ANNO. M. D. XXXIX.

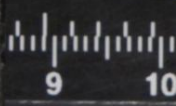
140.

141.

Tibi
Coma

נחמיה יג לא
זכרה ליהוה לטוב

Tibi Christe Honor
lomas anutid: oppius
נתת ש"ו

142

[Faint, mostly illegible handwriting in red ink]

[Faint, mostly illegible handwriting in red ink]

EP

D. MAR

SABB

12m

ma

17.

[Faint handwriting]
Addit Ep
-benefi

VVIT